

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Ekonomické aspekty ovlivňující hospodaření vybraného družstva
Economic Aspects Influencing Economy of the Selected Cooperative

Student: Bc. Barbora Fialová

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2016

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Barbora Fialová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: Ekonomické aspekty ovlivňující hospodaření vybraného družstva
Economic Aspects Influencing Economy of the Selected Cooperative
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo
 3. Analýza ekonomických ukazatelů AGROSPOL, agrární družstvo
 4. Zhodnocení a doporučení pro další hospodaření AGROSPOL, agrární družstvo
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

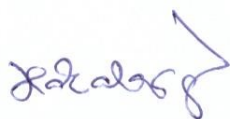
Seznam doporučené odborné literatury:

- DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 156 s. ISBN 978-80-7357-961-6.
PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1056 s. ISBN 978-80-7263-943-4.
PITNER, Ladislav a Václav BENDA. *Daň z přidané hodnoty s komentářem k 1. 1. 2015*. 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 695 s. ISBN 978-80-7263-938-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 20.11.2015
Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Příloha č. 1 a č. 2 jsou převzaty z uvedených zdrojů. Příloha č. 3 – 6 jsou samostatně doplněné.

V Ostravě dne 18. 4. 2016

Bc. Barbora Fialová

Obsah

1	Úvod	6
2	Charakteristika právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	8
2.1	Historie právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	8
2.2	Charakteristika právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	9
2.3	Předmět činnosti právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	9
2.4	Členství právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	10
2.5	Orgány právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo	11
2.6	Rostlinná výroba	12
2.7	Živočišná výroba	13
2.8	Finanční a daňová situace družstva	15
2.9	Informace o účetních metodách a obecných účetních zásadách	16
2.10	Aktivity v oblasti životního prostředí	16
2.11	Dílčí závěr kapitoly	17
3	Analýza ekonomických ukazatelů AGROSPOL, agrární družstvo	18
3.1	Právní úprava družstva a zemědělského družstva	18
3.2	Analýza ekonomických ukazatelů pomocí finanční analýzy	21
3.2.1	Zdroje informací pro finanční analýzu	21
3.2.2	Metody finanční analýzy	22
3.2.3	Způsoby srovnání výsledků finanční analýzy	22
3.3	Poměrová analýza	23
3.3.1	Ukazatele rentability	23
3.3.2	Ukazatele finanční stability a zadluženosti	26
3.3.3	Ukazatele likvidity	28
3.3.4	Ukazatele aktivity	30
3.4	Analýza ekonomických ukazatelů pomocí časových řad	34
3.4.1	Časová řada a typy časových řad	34

3.4.2	Elementární charakteristiky časových řad	35
3.4.3	Analýza trendu časové řady	36
3.4.4	Analýza vývoje rostlinné výroby družstva	36
3.4.5	Analýza vývoje živočišné výroby družstva	38
3.4.6	Analýza vývoje výnosů družstva	39
3.4.7	Analýza vývoje nákladů družstva	40
3.4.8	Analýza vývoje výsledku hospodaření družstva	41
3.4.9	Trh zemědělské produkce v ČR a analýza vývoje výkupních cen	44
3.5	Dílčí závěr kapitoly	49
4	Zhodnocení a doporučení pro další hospodaření AGROSPOL, agrární družstvo	50
4.1	Zhodnocení výsledků finanční analýzy	51
4.1.1	Ukazatele rentability	51
4.1.2	Ukazatele finanční stability a zadluženosti	53
4.1.3	Ukazatele likvidity	55
4.1.4	Ukazatele aktivity	56
4.2	Zhodnocení výsledků analýzy časových řad	59
4.2.1	Analýza vývoje tržeb z rostlinné výroby družstva	59
4.2.2	Analýza vývoje tržeb z živočišné výroby družstva	61
4.2.3	Analýza vývoje výnosů družstva	63
4.2.4	Analýza vývoje nákladů družstva	65
4.2.5	Analýza vývoje výsledku hospodaření	67
4.2.6	Plán vývoje výkupních cen pro rok 2016	69
4.3	Záměry družstva na rok 2016	71
4.4	Prognózy na rok 2016	71
4.5	Návrhy a doporučení pro družstvo	72
4.6	Dílčí závěr kapitoly	73
5	Závěr	74

Seznam použité literatury	76
Seznam zkratek.....	79
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Jednotlivé přílohy	

1 Úvod

Tématem diplomové práce jsou ekonomické aspekty ovlivňující hospodaření vybraného družstva. Tímto vybraným družstvem je AGROSPOL, agrární družstvo, protože se jedná o zajímavou společnost a práce v zemědělském odvětví není snadná a hospodaření tak ovlivňuje mnoho faktorů.

AGROSPOL, agrární družstvo je zemědělské družstvo se sídlem v Kníních. Družstvo vzniklo v roce 1978 pod názvem JZD Malá Haná. Současnou podobu získalo družstvo v roce 1995, kdy začalo vykonávat svou činnost jako AGROSPOL, agrární družstvo. V současné době je ředitelem družstva Ing. Ladislav Menšík¹.

AGROSPOL, agrární družstvo vykonává v první řadě rostlinnou výrobu, která je zaměřena na pěstování obilovin a ovoce. Dále se zabývá živočišnou produkcí, která je zaměřena na chov hospodářských zvířat za účelem získávání a výroby živočišných produktů.

AGROSPOL, agrární družstvo se řídí mnoha legislativními předpisy. Mezi základní předpis patří zákon o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Další předpisy, které upravují družstevnictví a družstvo se jimi musí řídit, jsou nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů a další legislativa.

V prostředí dnešní tržní ekonomiky ke zhodnocení hospodářské a finanční situace společnosti obecně nestačí pouze dosažený hospodářský výsledek v podobě zisku nebo ztráty. Dosažená ztráta na konci účetního období v jednom roce, neznamena finanční neschopnost družstva a naopak zisky nepředznamenávají skrytá rizika v podobě struktury majetku, krytí závazků nebo nedostatku ve financování.

K posouzení ekonomických ukazatelů, které ovlivňují hospodaření tohoto družstva, jsou zkoumány pomocí finanční analýzy.

Diplomová práce bude zaměřena na finanční analýzu pomocí poměrových ukazatelů a zbylými analýzami se nebude zabývat. Poměrová analýza v sobě zahrnuje ukazatele rentability, likvidity, aktivity, zadluženosti a ukazatele kapitálového trhu. AGROSPOL, agrární družstvo neobchoduje s akciemi a proto ukazatele kapitálového trhu nebudou v práci popisovány. Poměrová analýza vystihuje základní oblasti finanční situace družstva, a proto lze pomocí ní realizovat kvalitní posouzení finanční situace podniku.

¹ Podle LUJKOVÁ (2007).

Rozbor rozvahy a výkazu zisku a ztráty je pohledem zpět na uběhnutá období. V případě předpovědi budoucího vývoje je nutné použít analýzu časových řad. Analýza ekonomických ukazatelů pomocí analýzy časových řad zkoumá vývoj tržeb z rostlinné a živočišné výroby, celkových výnosů a nákladů, výsledku hospodaření a realizačních cen.

Cílem diplomové práce je zhodnotit hospodaření právnické osoby AGROSOL agrární družstvo za období 2011 – 2015 a navrhnout vhodná opatření pro další vývoj hospodaření do budoucna.

Cílem práce naopak není provést komplexní finanční analýzu pomocí ostatních deterministických a statisticko-matematických metod.

Diplomová práce bude rozdělena do tří částí, které na sebe navazují.

Druhá kapitola bude zaměřena na historii a základní charakteristiku zemědělského družstva AGROSPOL, agrární družstvo. Bude v ní popsán předmět činnosti (rostlinná a živočišná výroba), možnosti členství a orgány družstva, finanční a daňová situace družstva, a jaké účetní metody AGROSPOL, agrární družstvo používá.

Třetí část se v úvodu bude zabývat právní úpravou družstev a zemědělských družstev. Hlavní část kapitoly bude zaměřena na základní analýzu ekonomických ukazatelů právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo pomocí finanční analýzy a analýzy časových řad. Bude zde popsána, co to finanční analýza je a následně vypočteny tyto ukazatele za rok 2015. Rovněž zde bude popsána analýza časových řad a bude provedena analýza vývoje tržeb z rostlinné a živočišné výroby, výnosů, nákladů, hospodářského výsledku a prodejních cen za období 2011 – 2015.

Ve čtvrté kapitole bude zhodnocena komplexní analýza finanční a hospodářské situace právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015. Na konci kapitoly budou popsána vhodná doporučení pro budoucí vývoj hospodaření družstva.

Informace pro sestavení analýzy ekonomických ukazatelů budou čerpány z účetních závěrek a výročních zpráv poskytnuté právnickou osobou AGROSPOL, agrární družstvo, za období 2011 – 2015.

V souladu s cílem diplomové práce budou v této práci použity zejména metody analýzy (finanční analýza a analýza časových řad), studium legislativních předpisů, dále metoda popisu, komparace a syntézy při shrnutí doražených výsledků práce.

Práce vychází z legislativy účinné k 31. 12. 2015 a byla dána k vazbě 15. 4. 2016.

2 Charakteristika právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo

Tato kapitola se zabývá historií a základní charakteristikou zemědělského družstva a stručným vysvětlením čím se právnická osoba AGROSPOL, agrární družstvo zabývá.

2.1 Historie právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo

Historicky první zmínka o právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo je již v roce 1978, kdy neslo původní název JZD Malá Haná a spadaly pod něj veškerá okolní zemědělská družstva.

Přeměnou Zemědělského družstva Malá Hana vzniklo AGROSPOL, agrární družstvo a Zemědělské družstvo. Při vzniku mělo AGROSPOL, agrární družstvo 760 členů a Zemědělské družstvo 60 členů a byl rozdělen majetek JZD Malé Hané, kde 90 % majetku připadlo právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo a 8 % Zemědělskému družstvu. Zemědělské družstvo vykonávalo svou funkci pouze rok a v roce 1994 skončilo v likvidaci.

Právnická osoba AGROSPOL, agrární družstvo začalo samostatně působit od roku 1995 a zároveň bylo likvidováno Zemědělské družstvo. Majetek byl oceněn v účetních hodnotách Zemědělského družstva a byl rozdělen mezi veškeré příslušné osoby, kterých bylo 850. Rozdělení tohoto majetku bylo posuzováno podle výměry půdy, odpracovaných let a vneseného inventáře. AGROSPOL, agrární družstvo v tomto období řídil ředitel Ing. Antonín Rosenberg a spolu s ním i 3 hlavní technici družstva.

V roce 1998 došlo k výměně hlavních techniků a byl nově jmenovaný ředitel právnické osoby AGRSPOL, agrární družstvo Ing. Ladislav Menšík.

V současnosti má právnická osoba AGROSPOL, agrární družstvo 471 členů a 1 700 smluv na půdu. Průměrný počet zaměstnanců družstva je 78 z toho 6 řídících pracovníků. AGROSPOL, agrární družstvo vlastní asi 80 ha vlastní půdy. Od fyzických osoba pronajímá asi 2 200 ha půdy a od právnických osob 180 ha půdy. Ceny pronájmů půdy se pohybují zhruba od 2, 40 Kč/m² až do 14 Kč/m².²

² Podle LUJKOVÁ (2007).

2.2 Charakteristika právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo

AGROSPOL, agrární družstvo se sídlem Knínice 106, PSČ 67 934, viz obrázek 2.1, bylo zapsáno do Obchodního rejstříku 15. října 1993 a zapisovaný základní kapitál byl 10 000 000 Kč a základní vklad byl stanoven dle stanov ve výši 20 000 Kč

Právní forma je družstvo a právní poměry jsou upraveny stanovami, které jsou přiloženy v příloze č. 1, přijatými členskou schůzí družstva dne 3. 6. 2014.

Obr. 2.1 Mapa sídla právnické osoby AGROPOL, agrární družstvo

Zdroj: Google mapy³

2.3 Předmět činnosti právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo

Předmětem podnikání agrárního družstva je v první řadě rostlinná výroba, která zahrnuje ovocnářství, pěstování léčivých rostlin a rostlin pro technické využití. Dále se zabývá živočišnou výrobou, která je zaměřena na chov hospodářských zvířat za účelem získávání a výroby živočišných produktů. Předmětem podnikání je také výroba osiv, genetického materiálu rostlin a školkařských výpěstků, úprava a prodej vlastní produkce zemědělské výroby, provádění staveb, jejich změny a odstraňování, obráběčství, opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních nástrojů, výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách

³ Podle <https://www.google.cz/maps/place/Agropol+Agr%C3%A1rn%C3%AD+Dru%C5%BEstvo/@49.5349132,144.596976,511118m/data=!3m1!1e3!4m2!3m1!1s0x4712637af464c4ef:0xfc1b5e85dc52ab64>.

1 až 3 živnostenského zákona a silniční motorová doprava (nákladní motorová doprava provozována vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti přesahující a nepřesahující 3,5 tuny jsou-li určené k přepravě věcí nebo zvířat a osobní motorová doprava provozovaná vozidly vyhrazenými pro přepravu nejvýše 9 osob včetně řidiče).

2.4 Členství právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo

Členy družstva mohou být fyzické osoby, které splní podmínky vyplývající se stanov. Členství vzniká přijetím za člena na základě písemné přihlášky nebo převodem členství. Naopak členství nevznikne, dokud není uhrazen základní členský vklad. Členství zaniká písemnou dohodou, vyloučením (člen může být vyloučen v případě, že opětovně porušoval členské povinnosti, zcizoval majetek nebo byl odsouzen za úmyslný trestný čin, který spáchal proti družstvu nebo členu družstva), vystoupením (členství zaniká uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy člen písemně ohlásil vystoupení), prohlášením konkurzu na majetek člena nebo zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku člena, pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností, vydáním exekučního příkazu k postižení členských práv a povinností po právní moci usnesení o nařízení exekuce, smrti fyzické osoby (dědic může zažádat o členství ve družstvu nebo má nárok na vypořádací podíl člena, jehož členství zaniklo) nebo zánikem družstva.

Mezi základní práva členů právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo patří:

- podílet se na kontrole a řízení činnosti družstva přímo nebo zprostředkováním členskou schůzí,
- podávat návrhy na zlepšení aktivit družstva, vznášet připomínky a dotazy na orgány družstva a být o jejich vyřešení informován,
- volit a být volen do orgánů družstva,
- podílet se na výhodách poskytujícím členům družstva,
- na podíl ze zisku,
- při zániku členství na vypořádací podíl,
- na úrok z poskytnutí půjčky,
- v případě likvidace družstva na podíl z likvidačního zůstatku,
- za závazky družstva členové neručí.

Hlavními povinnostmi členů k družstvu jsou především dodržovat stanovy a jiné vnitropodnikové směrnice, plnit rozhodnutí orgánů družstva, splatit základní členský vklad a odvést povinný příděl do nedělitelného fondu družstva.

Primárními právy družstva k členům jsou vyžadování dodržování stanov a plnění rozhodnutí orgánů družstva.

Podstatnými povinnostmi družstva k členům jsou hospodařit na pronajaté zemědělské půdě členem družstva a poskytovat členům přednostně před ostatními právníckými i fyzickými osobami služby, které jsou předmětem činnosti družstva.

Družstvo povinně zřizuje dle stanov nedělitelný fond ve výši 5 000 000 Kč, do kterého musí člen družstva vložit 50 % majetkového podílu získaný přeměnou Zemědělského družstva Malá Haná Knínice, minimálně však 2 000 Kč. O použití tohoto fondu rozhoduje členská schůze.

Právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo je povinno sestavovat za každý rok účetní závěrku a výroční zprávu. Účetním obdobím je kalendářní rok.

Družstvo může být zrušeno ustanovením členské schůze, prohlášením konkursu nebo zamítnutím návrhu na oznámení konkursu pro nedostatek majetku nebo usnesením soudu⁴.

2.5 Orgány právnícké osoby AGROSPOL, agrární družstvo

Nejvyšším orgánem právnícké osoby AGROSPOL, agrární družstvo je členská schůze, která se schází podle potřeby nebo nejméně jednou ročně. Členská schůze může například měnit stanovy, volit a odvolávat členy představenstva a kontrolní komise, schvalovat řádnou účetní závěrku a výroční zprávu, rozhodovat o rozdělení zisku, zvyšování nebo snižování základního kapitálu a další povinnosti vyplývající ze stanov družstva. Statutárním orgánem je představenstvo (11 členů), které řídí činnost družstva a rozhoduje o všech záležitostech, které nejsou stanovami nebo zákonem vyhrazeny jinému orgánu. Představenstvo odpovídá za svou činnost členské schůzi a musí plnit její rozhodnutí. Navenek za představenstvo jedná místopředseda. Běžnou činnost právnícké osoby AGROSPOL, agrární družstvo vykonává ředitel, který je jmenovaný představenstvem. Kontrolním orgánem družstva je kontrolní komise, která je oprávněna kontrolovat veškerou činnost družstva a projednávat stížnosti jeho členů. Kontrolní komise odpovídá pouze členské schůzi a je nezávislá na ostatních orgánech družstva. Dne 28. ledna 1999 byla v družstvu zřízena prokura.

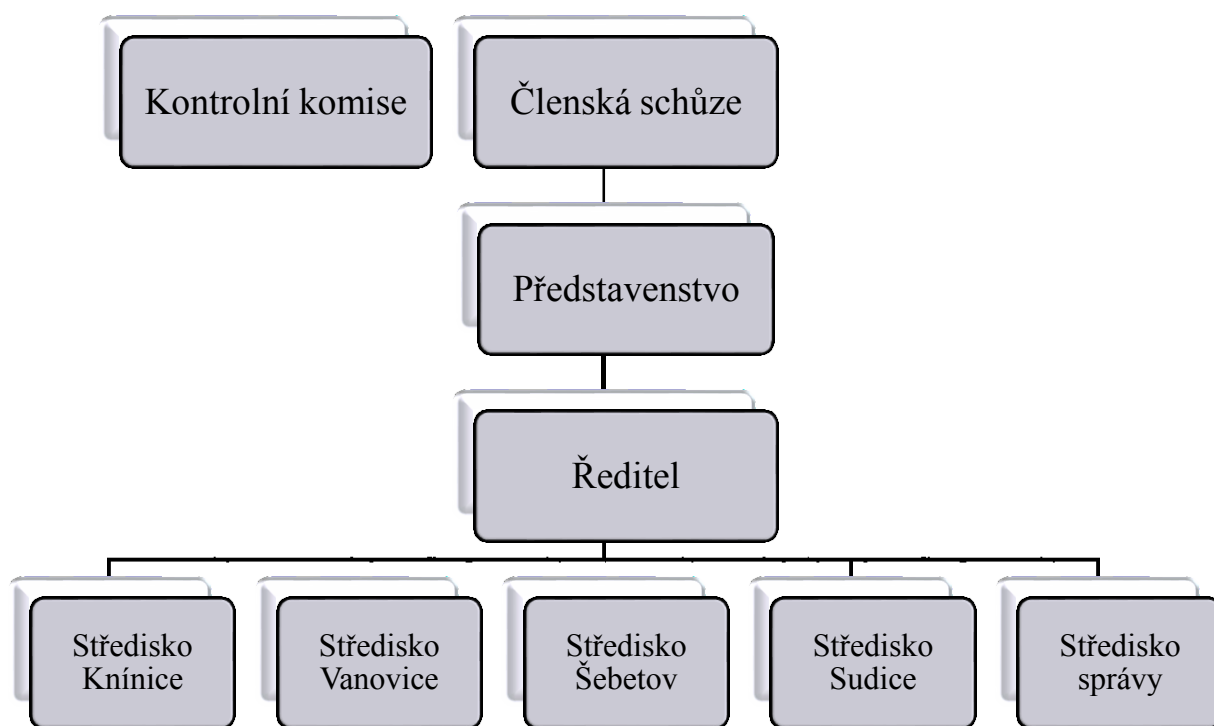
Právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo je rozdělena do několika středisek, která vykonávají určité činnosti⁵.

Organizační strukturu znázorňuje schéma 2.1.

⁴ Podle http://www.agrospolkninice.fnweb.cz/3afc4ca9_83ea_43a7_99e4_e78a66b851e5.aspx + stanovy.

⁵ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

Schéma 2.1 Organizační struktura družstva

Zdroj: http://www.agrospolknínice.fnweb.cz/b6a9e39b_9628_4915_ad38_53ecff2660cf.aspx + vlastní zpracování

Středisko Knínice má pod sebou další útvary jako jsou rostlinná výroba, živočišná výroba (chov prasat), suška – posklizňová úprava, mechanizace a dílny.

Vanovické středisko se stará o živočišnou výrobu, především o chov skotu, a o zahradnictví a ovocné školy (ovocné a okrasné dřeviny, sady).

Ve středisku Šebetov se vyrábí krmné směsi a dále se středisko zaměřuje na živočišnou výrobu (chov skotu).

Sudické středisko spravuje pouze živočišnou výrobu (chov skotu).

Správní středisko se dělí dále na ekonoma a finanční účetní, sekretariát a půdní evidenci, pokladní a mzdovou účetní⁶.

2.6 Rostlinná výroba

Hlavní výrobní zaměření zemědělského družstva je rostlinná výroba, která obsahuje pěstování obilovin a technických plodin.

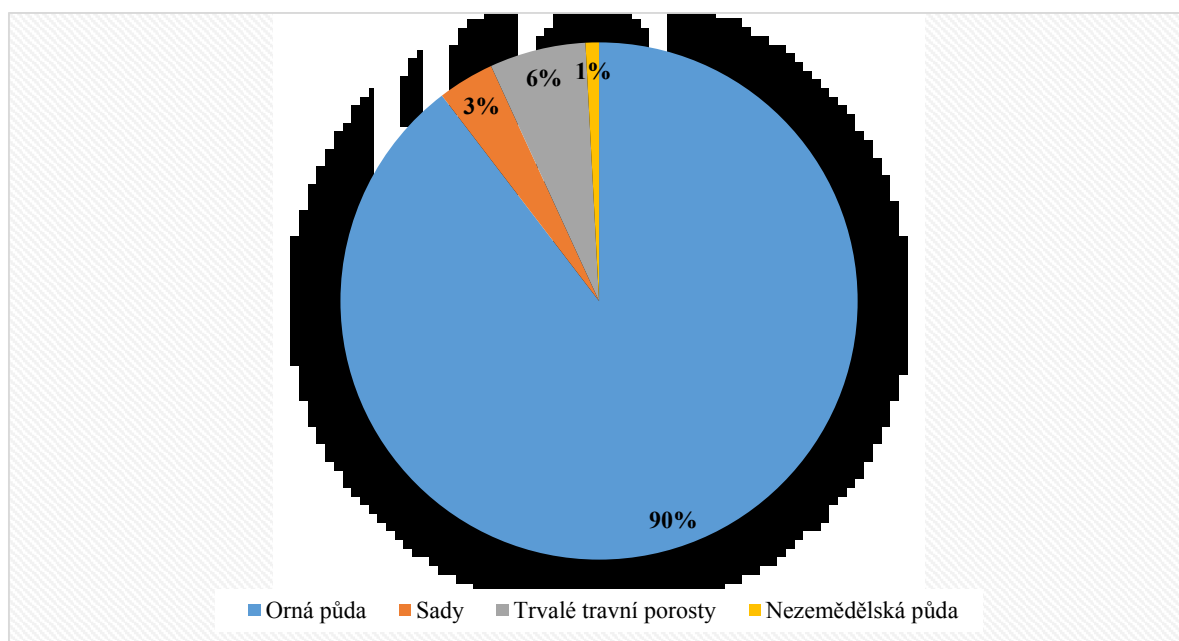
⁶ Podle http://www.agrospolknínice.fnweb.cz/b6a9e39b_9628_4915_ad38_53ecff2660cf.aspx.

AGROSPOL, agrární družstvo obhospodařuje zhruba 2 447 ha zemědělské půdy v bramborářské produkční oblasti na některých pozemcích Horního Štěpánova a Brodku u Konice a v chladném řepářském obvodu na sever od Boskovic v Boskovické Brázdě a až po katastr Borotín. Rostlinná výroba je především zaměřena na obiloviny včetně kukuřice na zrno, cukrovku na výrobu bioetanolu, řepku, ostropestřec, slunečnici, kukuřici na siláž a na vojtěšku. Část půdy je ponechána jako nezemědělská půda, jsou to luka a pastviny, které mají cca 21 ha.

Mezi rostlinnou výrobu také patří ovocné sady a školky. Zemědělské družstvo vlastní višňový, švestkový, jabloňový a rybízový sad. Dále má vyhrazenou půdu pro ovocné školky, kde se pěstují podnože ovocných stromků (jabloně, hrušně, třešně, višně, meruňky, slivoň, broskvoně, rybíz a angrešt)⁷.

Procentní podíly obhospodařované půdy družstvem v roce 2015 znázorňuje graf 2.1.

Graf 2.1 Procentní podíly obhospodařované půdy

Zdroj: Výroční zpráva za rok 2015 + vlastní zpracování

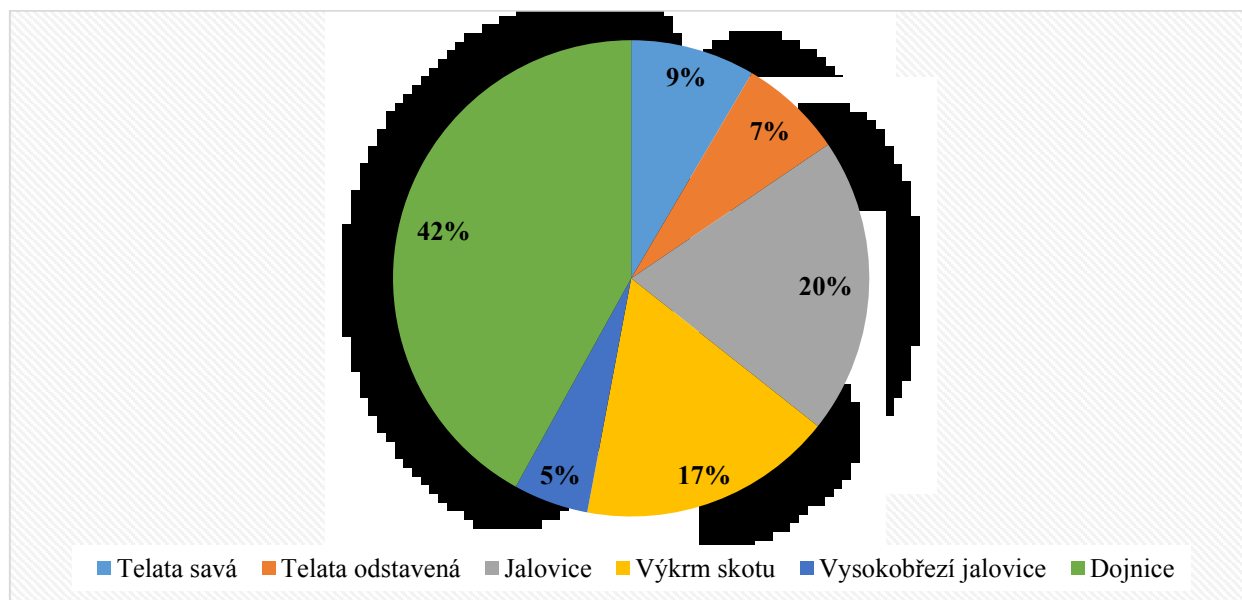
2.7 Živočišná výroba

Živočišná výroba je zaměřena na chov hospodářských zvířat. Účelem je získávání a výroba živočišných produktů. Právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo se zaměřuje na chov skotu a prasat.

⁷ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

Chov skotu zahrnuje telata savá a odstavená, jalovice a vysoko březí jalovice, výkrm skotu a dojnice. Průměrné procentní podíly stavu skotu za rok 2015 zobrazuje graf 2.2.

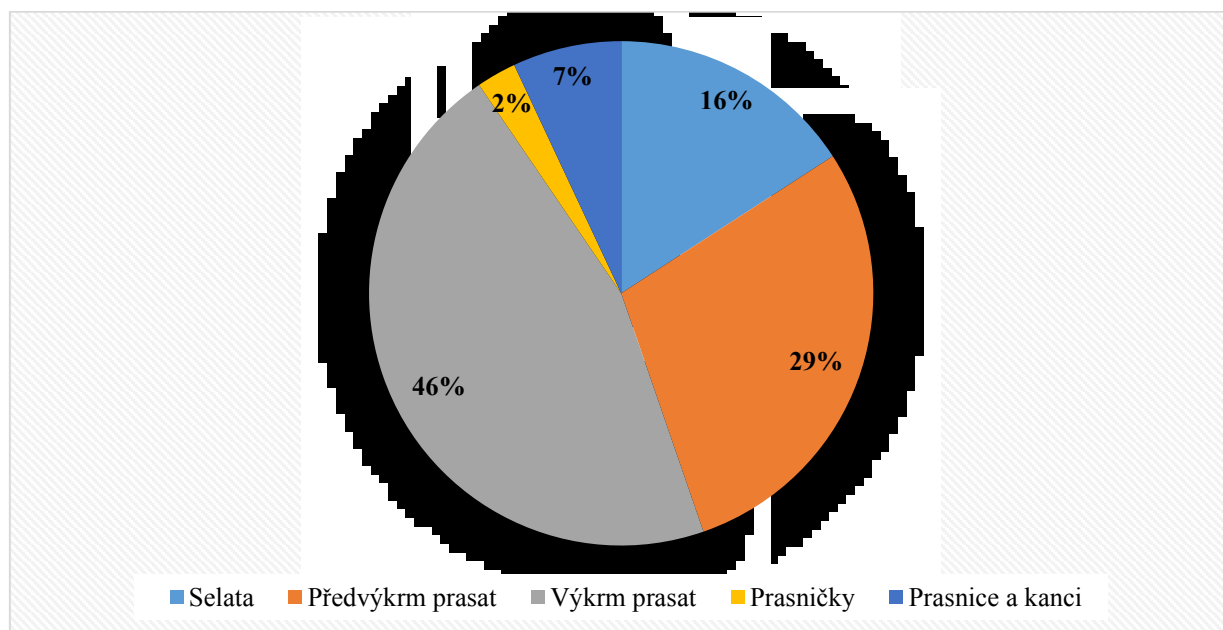
Graf 2.2 Průměrné procentní podíly stavu skotu

Zdroj: Výroční zpráva za rok 2015 + vlastní zpracování

Mezi chov prasat patří především selata, předvýkrm a výkrm prasat, prasničky, prasnice a kancí. Průměrné procentní podíly stavu prasat za rok 2015 zobrazuje graf 2.3.

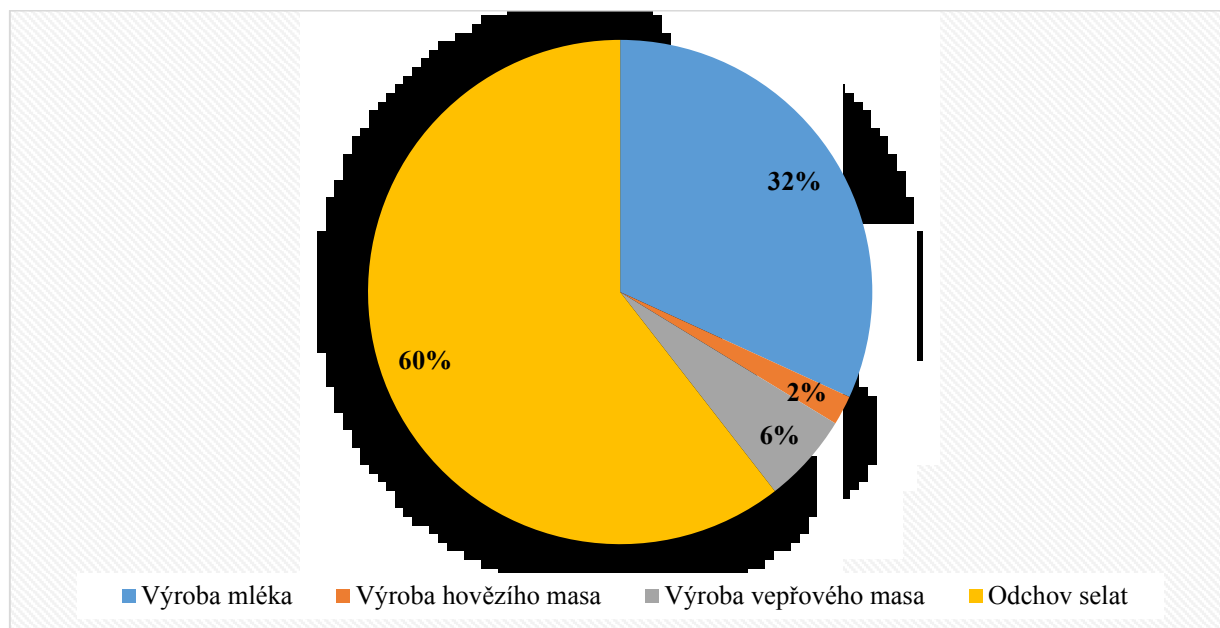
Graf 2.3 Průměrné procentní podíly stavu prasat

Zdroj: Výroční zpráva za rok 2015 + vlastní zpracování

Mezi produkty živočišné výroby patří výroba mléka, produkce vepřového a hovězího masa, odchov selat. Veškerou produkci mléka družstvo dodávalo do mlékárny ORRERO Litovel a realizační cena mléka se celý rok držela na 7, 95 Kč/l. Velmi dobrého zpeněžení dosahovalo družstvo ve společnosti Jatka Hlavečník, kam dodávalo především býky. Procentní podíly živočišné výroby za rok 2015 zobrazuje graf 2.3.

Graf 2.3 Procentní podíly živočišné výroby

Zdroj: Výroční zpráva za rok 2015 + vlastní zpracování

2.8 Finanční a daňová situace družstva

Rok 2015 pro právnickou osobu AGROSPOL, agrární družstvo byl průměrný. Družstvo dosáhlo zisku ve výši 4 966 tis. Kč, díky dobrým výsledkům u některých komodit a příznivou cenou nafty. Důležitou složkou zisku byly dotace, které družstvo získalo ve výši 23 092 tis. Kč.

Dále je AGROSPOL, agrární družstvo právnickou osobou, která má povinnost odvádět daň z příjmů právnických osob dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) v části druhé ve výši 19 %. V roce 2015 odvedlo družstvo na dani z příjmů právnických osob 1 057 tis. Kč.

AGROSPOL, agrární družstvo je měsíčním plátcem daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“).

Dále má družstvo povinnost platit spotřební daň dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních a zároveň má nárok na daňovou úlevu v podobě vrácení daně

z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu (např. rostlinná výroba, ovocnářství, chmelařství, apod.). Toto vrácení minerálních olejů je v praxi známe pod názvem zelená nafta. Zemědělci mají nárok na vrácení ve výši 40 % daně u klasické motorové nafty a 57 % daně u směnné nafty s bio příměsí⁸.

2.9 Informace o účetních metodách a obecných účetních zásadách

Právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo účtuje v souladu s českými účetními předpisy a má povinnost účetní závěrku a výroční zprávu ověřovat nezávislým auditorem.

Nakupované zásoby družstvo oceňuje pořizovacími cenami včetně vedlejších nákladů, mezi které patří vlastní a externí doprava, provize, poplatky a clo, a při výdaji ze skladu používá metodu průměrných cen. Vlastní výrobky, zvířata a nedokončená výroba ovocných školek jsou oceňovány cenami, které byly zjištěny operativní kalkulací. Vlastními náklady je oceňována nedokončená polní produkce. Ve skutečných vlastních nákladech je oceňován dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek vytvořený vlastní činností.

Při stanovení opravných položek vychází právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo ze zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v roce 2015 družstvo účtovalo o odloženém daňovém závazku ve výši 2 966 tis. Kč.

Dlouhodobý majetek je odepisován podle ZDP. Dojnice, prasnice a kance družstvo vykazuje jako dlouhodobý majetek. Mezi zásoby družstvo řadí mladý a výkrmový skot a mladá a výkrmová prasata.

V případě převodu cizí měny na měnu českou AGROSPOL, agrární družstvo používá kurz České národní banky platný v den uskutečnění zdanitelného plnění.

2.10 Aktivita v oblasti životního prostředí

Právnícká osoba AGROSPOL, agrární družstvo je veškerou výměrou plochy zařazeno do zranitelné oblasti. Tato území jsou ohraničena v hranicích katastrálních území. Družstvo se musí řídit tzv. „nitratovou směrnicí“ (právní předpis 91/676/EHS viz příloha č. 2), která upravuje ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělství. Tato směrnice byla v České republice implementována v § 33 vodního zákona č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nitrátová směrnice nařizuje družstvu zacházet s kejdou a močůvkou. Tyto odpady

⁸ Podle MARKOVÁ (2015).

AGROSPOL, agrární družstvo používá jako hnojiva pro rostlinnou produkci, a aby zlepšila životní prostředí, aplikuje tyto odpady rovnoměrně po celé zemědělské půdě.

Družstvo svou výrobou produkuje odpady, které musí dělit na nebezpečné a ostatní. Tyto nebezpečné odpady, jakou jsou například obaly od chemikálií, opotřeбенé oleje, různé výměnné součástky a zbytky léčiv, musí družstvo likvidovat prostřednictvím firem, které mají povolení k této činnosti. Hlavním odběratelem nebezpečných odpadů je společnost SITA Moravia, a. s. Komunální odpady právnická osoba AGROSPOL, agrární družstvo likviduje odvozem na skládku Březinka. Společnost Agris, s. r. o. Medlov odváží zbytky živočišných tkání.

AGROSPOL, agrární družstvo se snaží hledat využití odpadů, jako druhotných surovin (železo, papír), proto je likviduje přes firmy, které se zaměřují na další zpracování a recyklaci⁹.

2.11 Dílčí závěr kapitoly

Kapitola se zabývala stručnou charakteristikou právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo a jeho činností. Údaje byly převzaty z účetní závěrky a výroční zprávy za rok 2015. Informace z této kapitoly budou využity v dalších praktičtěji zaměřených částech diplomové práce.

⁹ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

3 Analýza ekonomických ukazatelů AGROSPOL, agrární družstvo

V úvodu kapitoly je pro porozumění problematiky hospodaření družstva obecně charakterizována současná právní úprava družstev a zemědělských družstev.

Hlavní část kapitoly je zaměřena na analýzu vybraných ekonomických ukazatelů, které mají vliv na hospodaření právnické osoby AGROPOL, agrární družstvo. Jedná se o analýzu ekonomických ukazatelů pomocí finanční analýzy (analýza poměrových ukazatelů) a analýzy časových řad.

3.1 Právní úprava družstva a zemědělského družstva

Odborná literatura vymezuje mnoho definic družstva, které jsou odlišné podle různých hledisek. Některé definice zdůrazňují hospodářské aspekty, jiné naopak aspekty výchovné nebo sociální. Ústava, nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, zákon o zemědělství a jiné zákony obsahují rozdílné definice družstva. Vlastní definici družstva obsahuje i Mezinárodní družstevní svaz, jehož cílem je podpora a propagace družstevního hnutí. Obecná definice je, že družstvo je specifickou organizací, která plní jak ekonomické, tak i neekonomické úkoly.

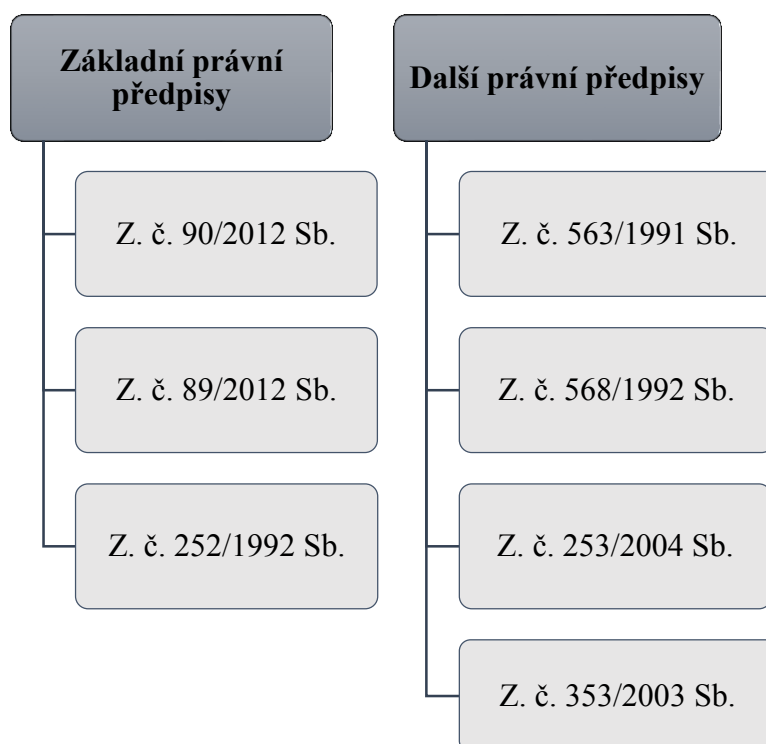
Mezinárodní družstevní svaz schválil novou definici družstva. Družstvo je „dobrovolným autonomním sdružením osob, vytvořeným za účelem uspokojování jejich společných sociálních, hospodářských a kulturních potřeb a cílů, a to pomocí demokraticky řízené společnosti ve společném vlastnictví“¹⁰.

Základní právní předpisy, které upravují družstva a i AGROSPOL, agrární družstvo se jimi musí řídit, jsou nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“), a zákon o obchodních společnostech a družstvech č. 90/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“). Zemědělská družstva upravuje zákon o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZ“)

Dále se družstva, tzn. i AGROSPOL, agrární družstvo, řídí zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ZDP, ZDPH, zákonem č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů a dalšími zákony. Přehled některých právních předpisů prezentuje schéma 3.1.

¹⁰ Podle NĚMCOVÁ (2015).

Schéma 3.1 Přehled právních předpisů

Zdroj: Právní předpisy + vlastní zpracování

ZOK definuje pojem obchodní korporace. Mezi obchodní korporace patří obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení) a družstva (družstvo a evropská družstevní společnost).

Družstva jsou společenství neuzavřeného počtu osob nejméně, však musí mít 3 členy, AGROSPOL, agrární družstvo má k 31. 12. 2015 celkem 471 členů¹¹. Družstva jsou zakládána za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, nebo za účelem podnikání. Společnost musí obsahovat označení „družstvo“. Družstvo je zakládáno společenskou smlouvou, která se uzavírá přijetím ustavující schůze. Orgány družstva podle zákona o obchodních korporacích jsou členská schůze jakožto nejvyšší orgán společnosti, dozorčí orgán nebo kontrolní komise, které plní funkci kontrolního orgánu, a statutárním orgánem je představenstvo. Zániku družstva předchází zrušení společnosti ze zákona nebo z vlastní vůle¹².

Pro vznik a úspěšné fungování družstva jsou nutné ekonomické, organizační, politické a legislativní předpoklady. Z ekonomického pohledu je družstvo projevem určité snahy

¹¹ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

¹² Podle JOSKOVÁ, PRAVDA (2014).

o ochranu ekonomicky slabších před hospodářským tlakem okolí. Jedná se například o vysoké prodejní a nákupní ceny, předražený nájem, apod. Legislativními a politickými předpoklady se rozumí právní režim i osobní svobody, které umožňují občanům zakládat družstva a vstupovat do nich. Vzdělaní pracovníci, kteří zakládají družstva, mají zkušenosti s řízením a marketingem, jsou organizačním předpokladem¹³.

Podnikání v zemědělství se řídí ZZ. Podnikatelem v zemědělství je právnická nebo fyzická osoba, která má v úmyslu vykonávat zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, za podmínek stanovených tímto zákonem. AGROSPOL, agrární družstvo je právnická osoba.

Zemědělskou činností včetně hospodaření na vodních plochách se rozumí dle ZZ:

- rostlinná výroba,
- živočišná výroba,
- produkce chovných a plemenných zvířat, využití jejich genetického materiálu a získávání zárodečných výrobků,
- výroba sadby a osiv, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin,
- úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské produkce, pokud je výrobek uvedený v Příloze I Smlouvy o fungování Evropské unie,
- chov vodních živočichů, ryb a pěstování rostlin ve vodním útvaru povrchových vod na pozemcích vlastních, pronajatých nebo užívané na základě jiného právního důvodu,
- hospodaření v lese na pozemcích vlastních, pronajatých nebo užívané na základě jiného právního důvodu,
- hospodaření s vodou pro zemědělské a lesnické účely,
- za zemědělskou produkci se považuje i zemědělská činnost vymezená předpisem Evropské unie upravující pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky.

Podnikatel v zemědělství může dále poskytovat práce, výkony nebo služby, které souvisejí pouze se zemědělskou činností a při kterých se používají prostředky nebo zařízení sloužící zemědělskému podnikateli k zemědělské produkci.

Právnická nebo fyzická osoba je povinna dle ZZ se zaevidovat. Žádost o zápis do evidence zemědělského podnikatele, případě změny v evidenci nebo vyřazení z evidence, se provede

¹³ Podle NĚMCOVÁ (2001).

u kteréhokoliv obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Obecní úřad provede zápis do evidence zemědělského podnikatele, pokud podnikatel splňuje podmínky stanovené ZZ¹⁴.

Jak už bylo uvedeno, zemědělská družstva mohou zakládat jak fyzické, tak i právnické osoby, obě formy podnikání mají své výhody a nevýhody. AGROSPOL, agrární družstvo je založeno jako právnická osoba.

Za výhody malých hospodářství fyzických osob, jedná se především o rodinné farmy, jsou považovány nižší náklady na výrobu, nižší nezadluženost a vyšší efektivnost vkladů. Další předností je, že se mnoho rodinných farem přiklání k zásadám ekologické čistoty výrobků. Nicméně fyzické osoby obhospodařují pouze necelou jednu třetinu výměry zemědělské půdy.

Formu právnických osob mají větší zemědělské podniky. Tato družstva mají větší zadluženost než rodinné firmy, což je spíše nevýhodou. Zadluženost se pohybuje okolo 55 %. Přesto subjekty podnikající formou obchodní společnosti nebo družstva mají v rámci zemědělské prvovýroby rozhodující vliv¹⁵.

3.2 Analýza ekonomických ukazatelů pomocí finanční analýzy

Cílem finanční analýzy je komplexně posoudit úroveň současné finanční situace podniku AGROSPOL, agrární družstvo, tedy jeho finanční zdraví, dále posoudit vyhlídky firmy v budoucnosti a připravit opatření ke zlepšení ekonomické situace družstva a zjistit další prosperity společnosti, k přípravě a zkvalitnění rozhodovacích procesů a vytvořit základ pro finanční plán.

3.2.1 Zdroje informací pro finanční analýzu

Jak kvalitně bude finanční analýza zpracována, záleží na kvalitě informací. Pro hodnotnou finanční analýzu je nutné prověřit veškeré informace, které by jakkoli popsaly družstvo.

Mezi hlavní informační zdroje patří výkazy finančního účetnictví (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, cash-flow a výroční zprávy) nebo také výkazy externí, neboť podávají informace externím uživatelům (např. investoři, stát, banky, apod.).

Dalším zdrojem informací jsou výkazy vnitropodnikového účetnictví (jedná se o informace z rozpočtů, kalkulací, statistik, apod.) nebo také výkazy interní, protože podávají informace převážně interním uživatelům (např. manažeři, odboráři, apod.).

¹⁴ Podle ÚZ č. 1061 Zemědělství, vinařství, lesnictví, myslivost, rybářství, ochrana zvířat.

¹⁵ Podle DVOŘÁKOVÁ (2012).

Finančními informačními zdroji jsou prognózy finančních analytiků, burzovní informace, zprávy o vývoji úrokových měr a měnových relací.

Kvantifikované nefinanční informace jsou různé statistiky (např. produkce, odbytu, zaměstnanosti, prosperity), interní směrnice a normy spotřeby.

Posledním zdrojem informací jsou nekvantifikované informace, které zahrnují zprávy vedoucích pracovníků jednotlivých útvarů firmy, komentáře manažerů a tisku, nezávislá hodnocení a prognózy.

Pro sestavení finanční analýzy AGROSPOL, agrární družstvo je vycházeno především z účetní závěrky (rozvaha a výkaz zisku a ztráty) a výroční zprávy za rok 2015.

3.2.2 Metody finanční analýzy

Metody finanční analýzy jsou členěny na deterministické metody a matematicko-statistické metody. Mezi deterministické metody patří analýza trendů, analýza struktury, poměrová analýza, analýza soustav ukazatelů a citlivostí analýza.

Diplomová práce je zaměřena na poměrovou analýzu ukazatelů rentability, zadluženosti, aktivity, likvidity a dále na analýzu časových řad, a proto zbylé metody zde nebudou popisovány¹⁶.

3.2.3 Způsoby srovnání výsledků finanční analýzy

Výsledky finanční analýzy pomocí soustavy poměrových ukazatelů může AGROSPOL, agrární družstvo srovnávat. Toto srovnání je prováděno vůči normě, v prostoru a v čase.

Porovnání s normou znamená, že skutečné výsledky finanční analýzy se srovnají s hodnotami, které si AGROSPOL, agrární družstvo naplánovalo.

Porovnání výsledků finanční analýzy v prostoru neboli mezipodnikové srovnání znamená srovnání ukazatelů finanční analýzy právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo se stejnými ukazateli jiných zemědělských družstev v časovém období.

Časová srovnatelnost vychází za předpokladu, že parametry společností pocházejí ze stejného období a jsou za stejný časový úsek. Podstatou časového srovnání je hodnocení časových řad jednotlivých ukazatelů¹⁷.

¹⁶ Podle DLUHOŠOVÁ (2010).

¹⁷ Podle DLUHOŠOVÁ (2010).

3.3 Poměrová analýza

Poměrová analýza zahrnuje poměrové ukazatele, které se člení do pěti oblastí. Jedná se o ukazatele rentability, aktivity, likvidity, zadluženosti a ukazatele kapitálového trhu. Pro výpočet poměrových ukazatelů se vychází z rozvahy a výkazu zisku a ztráty za rok 2015. AGROSPOL, agrární družstvo neobchoduje s akcemi a z tohoto důvodu ukazatele kapitálového trhu nebudou dále rozebírány.

Poměrových ukazatelů existuje velké množství, přičemž některé z nich mají podobnou vypovídací schopnost a interpretaci. Při finanční analýze je důležité vystihnout základní oblasti finanční situace společnosti, jako jsou rentabilita, zadluženost, likvidita a aktivita. Z tohoto důvodu lze navrhnout omezený počet ukazatelů, pomocí kterých lze realizovat kvalitní a rychlé posouzení finanční situace společnosti. Vybrané ukazatele jsou následně definovány¹⁸.

3.3.1 Ukazatele rentability

Základním kritériem hodnocení rentability neboli výnosnosti je rentabilita investovaného kapitálu. Jedná se o poměr zisku a vloženého kapitálu, který byl vynaložen právě na vytvoření tohoto zisku.

Ukazatele rentability se liší podle toho, jaký zisk je pro výpočet použit. V praxi se používají tyto zisky:

- EBIT – zisk před odečtením úroků a daní nebo také provozní zisk,
- EBT – zisk před zdaněním,
- EAT – čistý zisk nebo také zisk po zdanění¹⁹.

Rentabilita aktiv – ROA (Return on Assets)

Ukazatel rentability aktiv měří výkonnost podniku. Hodnotí efektivnost využívání aktiv investovanými do podnikání bez ohledu na to, z jakých zdrojů jsou financovány, zda z vlastních nebo cizích zdrojů. Podniky chtějí, aby ukazatel byl co nejvyšší nebo aby měl rostoucí trend. Rentabilita aktiv se počítá podle vzorce 3.1:

$$ROA = \frac{EBIT}{aktiva} \quad (3.1)^{20}.$$

¹⁸ Podle RŮČKOVÁ (2011).

¹⁹ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

²⁰ Podle DLUHOŠOVÁ (2010).

Rentabilita aktiv AGROSPOL, agrární družstvo pro rok 2015 je vypočtena dle vzorce:

$$ROA = \frac{6\,067\,000}{221\,753\,000} \doteq 0,0274 = 2,74 \, \%.$$

Každá koruna aktiv právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo přinese 2,74 % zisku před zdaněním a úroky.

Rentabilita vlastního kapitálu – ROE (Return on Equity)

Ukazatel ROE měří výnosnost vložených vlastních zdrojů, a tedy i jejich zhodnocení v zisku. Ukazatel rentability vlastního kapitálu vyjadřuje, zda vložený kapitál nese dostatečný výnos. V případě, že vložený kapitál nenese dostatečný výnos a rentabilita vlastního kapitálu je několik let nižší než výnosnost alternativních investic (např. investice do zlata, nemovitostí, apod.) měl by management podniku přemýšlet o ukončení podnikatelské činnosti. Rentabilita vlastního kapitálu by měla mít rostoucí trend. ROE je vyjádřena vzorcem 3.2:

$$ROE = \frac{EAT}{vlastní\ kapitál} \quad (3.2)^{21}.$$

Rentabilita vlastního kapitálu družstva pro rok 2015 je vypočtena dle vzorce:

$$ROE = \frac{4\,966\,000}{189\,265\,000} \doteq 0,0262 = 2,62 \, \%.$$

Každá koruna vloženého kapitálu právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo přinese 2,62 % čistého zisku.

Rentabilita tržeb – ROS (Return on Sales)

Ukazatel rentability tržeb vyjadřuje schopnost podniku přetvářet zásoby na hotové peníze. Ukazatel by měl mít rostoucí trend, a pokud má vysokou úroveň, znamená to, že firma má nadprůměrnou úroveň. Pokud je úroveň nízká, znamená to chybné řízení firmy. V případě

²¹ Podle DLUHOŠOVÁ (2010).

střední úrovně rentability tržeb, značí to dobrou práci managementu a dobré jméno firmy na trhu. ROS se vyjádří pomocí vzorce 3.2:

$$ROS = \frac{EAT}{tržby} \quad (3.3)^{22}.$$

Rentabilita tržeb AGROSPOL, agrární družstvo pro rok 2015 je vypočtena dle vzorce:

$$ROS = \frac{4\,966\,000}{114\,827\,000} \doteq 0,0432 = 4,32 \, \%.$$

Jedna koruna tržeb přinese 4,32 % čistého zisku právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo.

Rentabilita investovaného kapitálu – ROCE (Return on Capital Employed)

Ukazatel rentability investovaného kapitálu komplexně hodnotí efektivnost hospodaření družstva, protože vyjadřuje míru zhodnocení aktiv firmy financovaných vlastním i cizím dlouhodobým kapitálem. Trend by měl být rostoucí a rentabilita se vypočítá dle vzorce 3.4:

$$ROCE = \frac{EBIT}{vlastní\,kapitál + rezervy + dlouhodobé\,závazky\,a\,bankovní\,úvěry} \quad (3.4)^{23}.$$

Ukazatel ROCE družstva pro rok 2015 je:

$$ROCE = \frac{6\,067\,000}{202\,052\,000} \doteq 0,03 = 3 \, \%.$$

Z jedné koruny, kterou investovali akcionáři a věřitelé, dosáhl AGROSPOL, agrární družstvo 3 % provozního výsledku hospodaření před zdaněním.

²² Podle DLUHOŠOVÁ (2010).

²³ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

3.3.2 Ukazatele finanční stability a zadluženosti

Finanční stabilita podniku je dána strukturou zdrojů financování a hodnotí se pomocí vztahu podnikových aktiv a zdrojů (pasiv) jejich krytí. Termín zadluženost znamená, že firma používá k financování svých aktiv ve své činnosti nejen vlastní zdroje, ale i zdroje cizí. Družstvo podstupuje určitou výši rizika při dané struktuře vlastních a cizích zdrojů, tuto výši rizika právě určují ukazatele zadluženosti. Společnosti se snaží o optimální finanční strukturu, tzn. o nejvhodnější poměr vlastních a cizích zdrojů²⁴.

Ukazatel finanční nezávislosti (Equity Ratio)

Ukazatel finanční nezávislosti nebo také podíl vlastního kapitálu na aktivech určuje, do jaké míry je firma schopna krýt své prostředky (aktiva) vlastními zdroji a jak vysoká je jeho finanční samostatnost. Trend by měl být rostoucí, aby došlo k upevnění finanční stability podniku, ale zároveň neúměrně vysoký ukazatel způsobí pokles výkonnosti vložených prostředků. Podíl vlastního kapitálu na aktivech se vypočítá dle vzorce 3.5:

$$\text{Podíl vlastního kapitálu na aktivech} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} \quad (3.5)^{25}.$$

Výše ukazatele finanční nezávislosti družstva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015 je dle vzorce:

$$\text{Podíl vlastního kapitálu na aktivech} = \frac{189\,265\,000}{221\,753\,000} \doteq 0,8535 = 85,35 \, \%.$$

Aktiva právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo jsou hrazeny z 85,35 % z vlastního kapitálu, zbytek aktiv jsou hrazeny z cizích zdrojů.

Ukazatel celkové zadluženosti (Debt Ratio)

Ukazatel celkové zadluženosti nebo také ukazatel věřitelského rizika je základním ukazatelem, kterým lze posoudit finanční strukturu firmy z dlouhodobého hlediska. Ukazatel udává, do jaké míry jsou aktiva financována cizím kapitálem. Ukazatel celkové zadluženosti slouží i jako indikátor výše rizika, které firma podstupuje použitím cizích zdrojů, protože čím

²⁴ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

²⁵ Podle RŮČKOVÁ (2011).

vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím je riziko věřitelů vyšší. Trend tohoto ukazatele by měl být klesající. Ukazatel se vypočítá podle vzorce 3.6:

$$\text{Ukazatel celkové zadluženosti} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} \quad (3.6)^{26}.$$

Ukazatel celkové zadluženosti družstva za rok 2015 je vyjádřen výpočtem:

$$\text{Ukazatel celkové zadluženosti} = \frac{32\,488\,000}{221\,753\,000} \doteq 0,1465 = 14,65 \, \%.$$

Majetek právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je financován z 14,65 % cizími zdroji.

Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu (Debt/equity ratio)

Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu udává poměr mezi vlastními a cizími zdroji. Míra zadluženosti vlastního kapitálu závisí na fázi vývoje společnosti a postojí vlastníků k riziku. U stabilních společností by se měla zadluženost pohybovat v pásmu od 80 % do 120 %. Trend ukazatele by měl být klesající. Ukazatel se vypočítá podle vzorce 3.7:

$$\text{Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3.7)^{27}.$$

Ukazatel zadluženosti AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015 je dle vzorce:

$$\text{Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu} = \frac{32\,488\,000}{189\,265\,000} \doteq 0,1717 = 17,17 \, \%.$$

Na jednu korunu vlastního kapitálu právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo připadá 17,17 % dluhu.

²⁶ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

²⁷ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

Ukazatel úrokového krytí

Tento ukazatel vyjadřuje, do jaké míry jsou úroky kryty výši provozního zisku, tzn. kolikrát je společnost schopna hradit úroky ze zisku. Ukazatel by měl mít rostoucí trend, a čím je vyšší, tím je finanční situace lepší. Hodnota by neměla klesnout pod 100 %, protože by to znamenalo, že společnost není schopna vydělat na úhradu úroků. Úrokové krytí se vypočítá dle vzorce 3.8:

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \frac{\text{zisk před úroky a daněmi}}{\text{nákladové úroky}} \quad (3.8)^{28}.$$

Ukazatel úrokového krytí družstva za rok 2015 je dle vzorce:

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \frac{6\,067\,000}{162\,000} \doteq 37,45.$$

AGROSPOSL, agrární družstvo je schopno hradit úroky ze zisku 37,45 krát.

3.3.3 Ukazatele likvidity

Pod pojmem likvidita je chápána schopnost společnosti hradit své závazky a získat dostatek prostředků na realizování potřebných plateb. Ukazatel likvidity je důležitý z hlediska rovnováhy firmy, protože jen dostatečně likvidní společnost, je schopna dostát svým závazkům. Pokud má podnik určité peněžení prostředky vázány v oběžných aktivech, znamená to, že je likvidní. Společnost musí najít vyvážený stav, který zajistí dostatečné zhodnocení prostředků a schopnost dostát svým závazkům, protože nízká likvidita může znamenat neschopnost účetní jednotky hradit své závazky včas a tak se dostat do platební neschopnosti, na druhou stranu vysoká likvidita je negativním jevem pro vlastníky společnosti, protože finanční prostředky jsou vázány na oběžná aktiva, což má za následek snižování rentability²⁹.

Celková likvidita (Current Ratio)

Celková likvidita též označována jako běžná likvidita nebo likvidita 3. stupně, udává, kolikrát oběžná aktiva kryjí krátkodobé závazky. Ukazatel tedy vyjadřuje kolikrát je společnost schopna uspokojit své věřitele, za předpokladu, že promění veškerá oběžná aktiva v daném

²⁸ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

²⁹ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

okamžiku na peněžní prostředky. Negativem tohoto ukazatele je, že nebere v úvahu strukturu oběžných aktiv, tzn., že všechna oběžná aktiva nejsou stejně likvidní nebo jsou některá dokonce nepřeměnitelná na peníze. Hodnota celkové likvidity by se měla pohybovat v intervalu 1,5 – 2,5 a trend by měl být stabilní. Ukazatel celkové likvidity se vypočítá podle vzorce 3.9:

$$\text{Ukazatel celkové likvidity} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (3.9)^{30}.$$

Hodnota ukazatele celkové likvidity družstva za rok 2015 je:

$$\text{Ukazatel celkové likvidity} = \frac{123\,478\,000}{12\,880\,000} \doteq 9,59.$$

Celková likvidita právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je 9,59.

Pohotová likvidita (Quick Ratio)

Pohotová likvidita nebo také likvidita 2. stupně eliminuje nedostatky ukazatele celkové likvidity, protože ve výpočtu jsou zahrnuty pouze pohotové prostředky (peněžní prostředky v hotovosti a na bankovních účtech, obchodovatelné cenné papíry a pohledávky snížené o opravné položky). Hodnota ukazatele by se měla pohybovat v rozmezí 1,0 – 1,5 a trend by měl být rostoucí, protože růst naznačuje předpokládané zlepšení finanční situace a platební situace podniku a naopak. Pohotová likvidita se vyjádří podle vztahu 3.10:

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (3.10)^{31}.$$

Hodnota ukazatele družstva pro rok 2015 je dle vztahu:

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{123\,478\,000 - 52\,072\,000}{12\,880\,000} \doteq 5,54.$$

Pohotová likvidita právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je 5,54.

³⁰ Podle RŮČKOVÁ (2011).

³¹ Podle RŮČKOVÁ (2011).

3.3.4 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity jsou souhrnným názvem pro ukazatele relativní vázanosti kapitálu v krátkodobých nebo dlouhodobých aktivech. Jedná se o ukazatele typu obrátka, která udává počet obrátek v rámci sledovaného období, tzn., kolikrát se obrátí každý z jednotlivých druhů majetku za určitý časový interval. S ukazatelem obratu souvisí ukazatel doby obratu, který informuje o době uskutečnění jedné obrátky. Pomocí ukazatelů aktivity společnosti zjišťují, jak hospodaří s aktivy a jaký vliv má toto hospodaření na výnosnost a likviditu³².

Obrátka aktiv

Ukazatel obratu celkových aktiv měří intenzitu využití celkového majetku. Minimální hodnota ukazatele by neměla klesnout pod 1, a čím větší hodnota je, tím je to lepší. Pokud hodnota ukazatele je nízká, znamená to neúměrnou majetkovou vybavenost společnosti a její neefektivní využití. Preferuje se rostoucí trend. Obrátka aktiv se vypočítá podle vzorce 3.11:

$$\text{Obrátka aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{celková aktiva}} \quad (3.11)^{33}.$$

Obrátka aktiv družstva za rok 2015 je:

$$\text{Obrátka aktiv} = \frac{114\,827\,000}{221\,753\,000} \doteq 0,52 \text{ cyklů za rok.}$$

Aktiva se právnické osobě AGROPOSL, agrární družstvo vrátí v tržbách za 1 rok 0,52 krát.

Doba obratu aktiv

Doba obratu aktiv udává, za jak dlouho dojde k obratu aktiv ve vztahu k tržbám. V případě doby obratu aktiv se preferuje klesající trend. Ukazatel se vypočítá dle vztahu 3.13:

$$\text{Doba obratu aktiv} = \frac{\text{celková aktiva} \times 360}{\text{tržby}} \quad (3.13)^{34}.$$

³² Podle RŮČKOVÁ (2011).

³³ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

³⁴ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

Doba obratu aktiv právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015 je:

$$Doba\ obratu\ aktiv = \frac{221\,753\,000 \times 360}{114\,827\,000} \doteq 695\, dnů.$$

Doba obratu aktiv právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je 695 dnů.

Obrátka zásob

Ukazatel obrátky zásob informuje o tom, kolikrát je každá položka zásob v průběhu roku prodána a opět naskladněna. Společnosti preferují vyšší hodnoty, protože to znamená, že firmy nemají zbytečné nelikvidní zásoby, které by vyžadovaly nadbytečné financování. Pokud mají firmy nadbytečné zásoby, znamená to, že jsou tyto zásoby neproduktivní a jsou v nich umrtveny prostředky, které musí být profinancovány. Obrátka zásob se vypočítá podle vzorce 3.13:

$$Obrátka\ zásob = \frac{tržby}{zásoby} \quad (3.13)^{35}.$$

Obrátka zásob AGROSPOL, agrární družstvo je za rok 2015:

$$Obrátka\ zásob = \frac{114\,827\,000}{52\,072\,000} \doteq 2,21\, cyklů\ za\ rok.$$

Každá položka zásob družstva je v průběhu roku prodána a opět naskladněna 2,21 krát.

Doba obratu zásob

Doba obratu zásob udává průměrný počet dní, po kterých jsou zásoby vázány ve společnosti do doby jejich spotřeby za předpokladu zásob surovin a materiálu nebo do doby jejich prodeje v případě zásob vlastní výroby. Trend by měl být klesající a preferují se kratší doby obratu. Doba obratu zásob se vypočítá pomocí vzorce 3.14:

$$Doba\ obratu\ zásob = \frac{zásoby \times 360}{tržby} \quad (3.14)^{36}.$$

³⁵ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

³⁶ Podle KISLINGEROVÁ (2007).

Doba obratu zásob právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015 je:

$$Doba\ obratu\ zásob = \frac{52\,072\,000 \times 360}{114\,827\,000} \doteq 163\, dnů.$$

Doba obratu zásob právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je 163 dnů.

Obrátka pohledávek

Obrátka pohledávek udává, za jak dlouho je majetek společnosti vázán ve formě pohledávek. Obrátka pohledávek se vypočítá podle vzorce 3.15:

$$Obrátka\ pohledávek = \frac{tržby}{pohledávky} \quad (3.15)^{37}.$$

Obrátka pohledávek AGROSPOL, agrární družstvo je za rok 2015:

$$Obrátka\ pohledávek = \frac{114\,827\,000}{37\,589\,000} \doteq 3,05\, cyklů\ za\ rok.$$

Pohledávky právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo se vrátí 3,05 krát.

Doba obratu pohledávek

Tento ukazatel vyjadřuje, za jak dlouhou jsou průměrně pohledávky splaceny. Společnosti upřednostňují co nejkratší dobu splatnosti pohledávek. Doba obratu pohledávek se vypočítá dle vzorce 3.16:

$$Doba\ obratu\ pohledávek = \frac{pohledávky \times 360}{tržby} \quad (3.16)^{38}.$$

³⁷ Podle RŮČKOVÁ (2011).

³⁸ Podle RŮČKOVÁ (2011).

Doba obratu pohledávek právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015 je:

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{37\,589\,000 \times 360}{114\,827\,000} \doteq 118 \text{ dnů.}$$

V průměru právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo platní odběratelé pohledávky do 118 dnů.

Obrátka závazků

Obrátka závazků vyjadřuje rychlost splacení závazků firmy. Obrátka závazků se vypočítá pomocí vzorce 3.17:

$$\text{Obrátka závazků} = \frac{\text{tržby}}{\text{závazky}} \quad (3.17)^{39}.$$

Obrátka závazků právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je za rok 2015:

$$\text{Obrátka závazků} = \frac{114\,827\,000}{12\,880\,000} \doteq 8,92 \text{ cyklů za rok.}$$

Obrátka závazků právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je 8,92 krát.

Doba obratu závazků

Doba obratu závazků vyjadřuje dobu, která uplyne od nákupu aktiv do platby za tento nákup. Trend tohoto ukazatele by měl být stabilní, nicméně je požadováno, aby doba obratu závazků byla větší než doba obratu pohledávek, aby bylo zachováno pravidlo solventnosti, tzn., že podnik bude schopen dostat svým závazkům. Doba obratu závazků se vypočítá dle vzorce 3.18:

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{závazky} \times 360}{\text{tržby}} \quad (3.18)^{40}.$$

³⁹ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

⁴⁰ Podle DLUHOŠOVÁ (2001).

Doba obratu závazků právnické osoby AGROSPOL, agrární družstva za rok 2015 je:

$$Doba\ obratu\ závazků = \frac{12\,880\,000 \times 360}{114\,827\,000} \doteq 40\, dní.$$

AGROSPOL, agrární družstvo hradí své závazky do 40 dní.

3.4 Analýza ekonomických ukazatelů pomocí časových řad

Úkolem analýzy časových řad je konstrukce vhodného modelu a jeho účelem je porozumění mechanismu generující hodnoty časové řady a pochopení podmínek a vazeb působících na vznik těchto hodnot.

Snaha analýzy časových řad je vysvětlení minulosti a předvídání budoucnosti v ekonomické oblasti, jedná se o vývojové trendy ukazatelů hospodářské činnosti agrární družstvo.

3.4.1 Časová řada a typy časových řad

Časová řada je posloupnost věcně a prostorově srovnatelných ekonomických dat (výnosů, nákladů, cen, apod.), která jsou seřazena z hlediska času ve směru minulost – budoucnost⁴¹.

Ekonomické údaje se vyjadřují buď v naturálních jednotkách, nebo v peněžních jednotkách, což je častější.

Analýzou a případně i prognózou časových řad je soubor metod, která slouží k popisu těchto řad a k předvídání jejich budoucího vývoje.

Časové řady se člení podle obsahu sledovaných ukazatelů. Podle charakteru časové řady se dělí na intervalové a okamžikové časové řady. Časové řady na základě periodicity se dělí na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Absolutní a odvozené ukazatele jsou členění podle druhu sledovaných ukazatelů.

Intervalová časová řada znamená časovou řadu ukazatele, jehož hodnota závisí na délce intervalu, za který je sledován (např. obrat za měsíc).

Okamžiková časová řada tvoří časovou řadu ukazatelů, které se vztahují k určitému okamžiku (např. začátek časového období).

Periodicita časové řady znamená časový rozdíl mezi časovými okamžiky. Pokud je periodicitu kratší, jak jeden rok např. měsíc jedná se o krátkodobou časovou řadu. Střednědobá časová řada je obvykle roční a delší jak jeden rok je dlouhodobá časová řada.

⁴¹ Podle RAMÍK (2007).

Dle charakteru ukazatele tvořícího časovou řadu se rozlišují časové řady primárních ukazatelů, které jsou přímo zjistitelné (např. počet pracovníků), a ukazatele sekundární, které jsou odvozené od primárních ukazatelů (např. zisk).

3.4.2 Elementární charakteristiky časových řad

Vizuální analýza je elementární metodou, která o charakteru procesu, který časová řada reprezentuje, vypovídá prostým zhodnocením pohledem hodnot zakreslených do grafu. Mezi elementární charakteristiky patří absolutní difference, průměr absolutní difference, koeficient růstu a průměr tempa růstu.

Absolutní difference neboli 1. difference znamená rozdíl (úbytek nebo přírůstek) sousedních hodnot pomocí vzorce 3.19:

$$\Delta^{(1)} y_t = y_t - y_{t-1}; t = 2, 3, \dots n \quad (3.19).$$

Koeficient růstu udává, o kolik procent vzrostla hodnota časové řady v daném časovém období oproti předcházejícímu období časového okamžiku dle vzorce 3.20:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}; t = 2, 3, \dots n \quad (3.20).$$

Při hodnocení vývoje za celou analyzovanou řadu se zjišťují souhrnné charakteristiky a to průměrný absolutní přírůstek dle vzorce 3.21 a průměrný koeficient růstu podle vzorce 3.22:

$$\bar{\Delta} = \frac{1}{n-1} \sum_{t=2}^n \Delta^{(1)} y = \frac{y_n - y_1}{n-1} \quad (3.21),$$

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{k_2 k_3 \dots k_n} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad (3.22).$$

Průměrný absolutní přírůstek a průměrný koeficient růstu závisí pouze na první a poslední hodnotě časové řady. Průměrný absolutní přírůstek udává, o kolik by se měl ukazatel pravidelně měnit, tzn., aby se hodnota ukazatele změnila z první hodnoty (y_1) na hodnotu poslední (y_n).

Průměrný koeficient růstu udává, jaká by měla být rychlost růstu nebo poklesu, tedy aby se hodnota ukazatele změnila z první hodnoty (y_1) na hodnotu poslední (y_n).

3.4.3 Analýza trendu časové řady

Nejdůležitějším úkolem analýzy trendu časové řady je popis vývoje zkoumané řady. Existuje velké množství trendových funkcí, pro ekonomické potřeby byly vybrány tyto následující funkce:

- lineární trend,
- parabolický trend,
- exponenciální trend,
- modifikovaný exponenciální trend,
- logistický trend,
- Gompertzova křivka.

Lineární trend je nejčastěji používaným typem trendové funkce. Tento typ trendu je využíván k určení základního směru vývoje analyzované časové řady.

Parabolický trend modeluje hodnotu trendu parabolou a jedná se o rozšíření lineárního trendu.

Exponenciální trend má podobu exponenciální funkce. Modifikovaný exponenciální trend se používá, především pokud podíly sousedních hodnot první difference jsou přibližně konstantní.

Logistický trend a Gompertzova křivka patří mezi funkce typu S-křivek, tzn., že křivka nejdříve stoupá pomaleji, pak se v průběhu prudce zrychluje a následně po dosažení vrcholu opět začne klesat. Tyto funkce nemají jednoduchý průběh a metody odhadu jsou obtížné, a proto nebudou dále používány při analýze časových řad ekonomických ukazatelů⁴².

3.4.4 Analýza vývoje rostlinné výroby družstva

Rostlinná výroba představuje více než 50 % produkce podniku a je také hlavním zdrojem tvorby zisku. Rostlinnou výrobu a její produkci nejvíce ovlivňují rozmary počasí. Družstvo se zabývá především pěstováním pšenice, ječmene, řepky, cukrovky, ostropestřce, kukuřice a slunečnice. Dále má družstvo ovocné sady, které jsou zaměřeny na pěstování jablek, švestek, višní a rybízu.

Tržby rostlinné výroby v tis. Kč v období 2011 – 2015 prezentuje tabulka 3.1.

⁴² Podle RAMÍK (2007).

Tab. 3.1 Vývoj tržeb rostlinné výroby v tis. Kč

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby	42 570	42 220	45 307	50 171	50 296

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty v období 2011 – 2015 + vlastní zpracování

Výnosy komodit z rostlinné výroby v roce 2011 byly velmi dobré, hlavně k tomu přispěly dosažené špičkové výsledky u pšenice, řepky a cukrovky. Naopak negativní dopad na výnosy měla produkce v sadech, z důvodu jarních mrazů.

Výnosy výrobků rostlinné výroby se pohybovaly v roce 2012 na průměrné úrovni, protože nepříznivý průběh počasí na jaře ovlivnil úrodu ovoce, cukrovky a řepky. Výnosy rostlinné výroby rovněž negativně ovlivnil nedostatek vody.

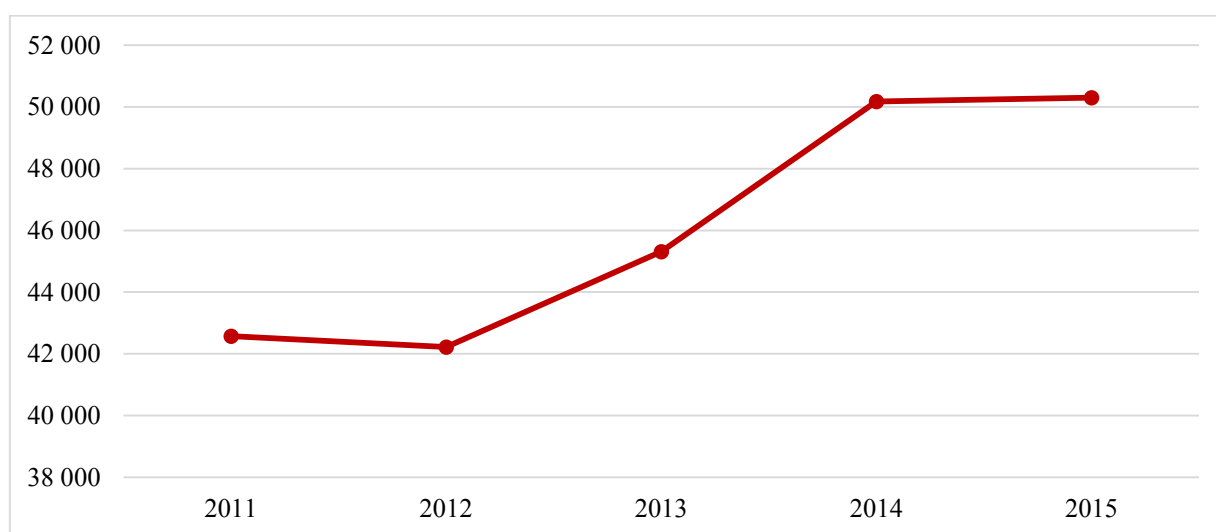
V roce 2013 se výnosy pohybovaly na velmi vysoké úrovni. Počasí během roku negativně ovlivnilo pouze produkci kukuřice a tím i výnosy z produkce kukuřice.

V roce 2014 se výnosy komodit rostlinné výroby pohybovaly na velmi vysoké úrovni a družstvo dosáhlo velmi vysokého zisku. Přispělo k tomu příznivé počasí během roku, které mělo vliv na všechny výrobky rostlinné výroby kromě kukuřice, které deště spíše uškodily.

Příznivé počasí během roku 2015 rovněž ovlivnilo produkci výrobků rostlinné výroby, kromě kukuřice, a výnosy byly na dobré úrovni⁴³.

Vývoj tržeb rostlinné výroby v letech 2011 – 2015 prezentuje graf 3.1.

Graf 3.1 Vývoj tržeb rostlinné výroby v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 3.1

⁴³ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015.

3.4.5 Analýza vývoje živočišné výroby družstva

Významným zdrojem zisku je rovněž produkce živočišné výroby. Tato výroba je zaměřena především na chov hospodářských zvířat. AGROSPOL, agrární družstvo se zaměřuje na chov skotu a prasat a smyslem je získávání a výroba živočišných produktů.

Tržby živočišné výroby v tis. Kč v období 2011 – 2015 prezentuje tabulka 3.2.

Tab. 3.2 Vývoj tržeb živočišné výroby v tis. Kč

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Tržby	54 635	54 983	56 793	65 590	56 887

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty v období 2011 – 2015 + vlastní zpracování

Rok 2011 byl v chovu skotu průměrný, a proto příliš nepřispěl k tvorbě tržeb. Naopak pozitivem byl mírný nárůst prodejních cen mléka. AGROSPOL, agrární družstvo změnilo odběratele mléka MILTRA Městečko Trnávka a začalo dodávat pouze do mlékárny ORRERO Litovel. Velmi dobrých výsledků dosáhlo družstvo rovněž v odchovu selat a prasat, které kladně přispěly k tvorbě výnosů.

Rok 2012 byl pro živočišnou výrobu v produkci mléka velmi dobrý, protože dosáhla vysoké denní dojivosti, nicméně cena mléka oproti roku 2011 klesla a v konečném důsledku negativně ovlivnila tržby. Dobrých výsledků dosáhlo družstvo i v odchovu skotu, kde si družstvo udržuje nízké úhyny. Naproti tomu výkrm prasat je pouze průměrný, nicméně nárůst realizačních cen tento průměrný stav vyrovnal a tím pozitivně ovlivnil výnosy.

Rok 2013 byl pro živočišnou výrobu v chovu skotu spíše průměrný, protože byl ovlivněn zdravotním stavem skotu a nízkou užitkovostí. Naopak pozitivem byl nárůst realizačních cen mléka oproti roku 2012 a tento nárůst přispěl k tvorbě tržeb. Stabilní realizační ceny chovu prasat taktéž napomohly k tvorbě výnosů.

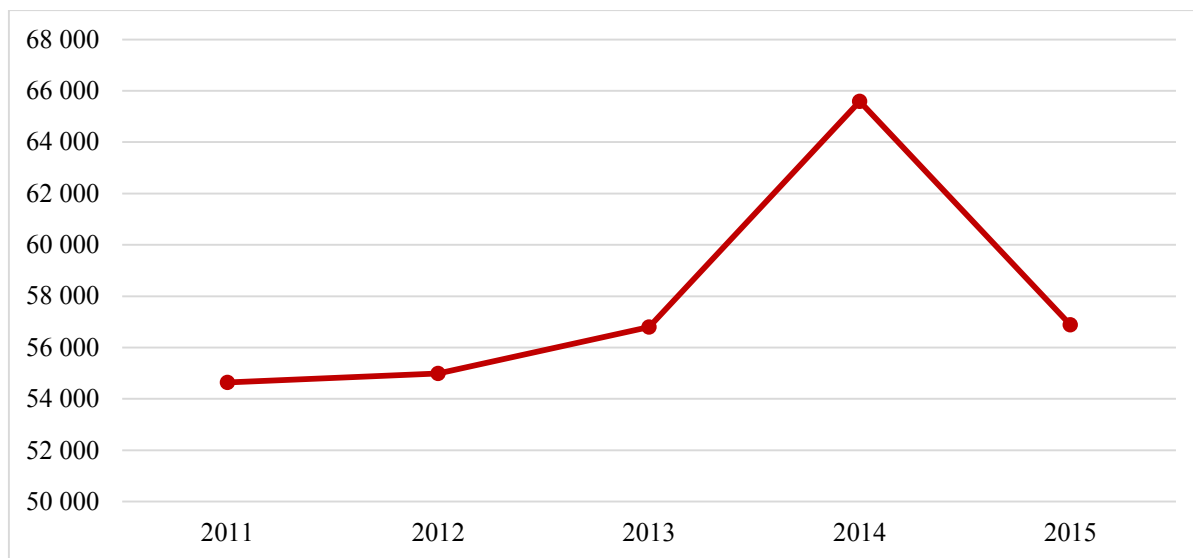
V roce 2014 mělo družstvo problémy s chovem skotu, důvodem byla velmi nízká užitkovost. Nicméně velmi dobré realizační ceny mléka a dojivost měli kladný dopad na tržby živočišné výroby. Konstantní realizační ceny chovu prasat pozitivně ovlivnily tržby z živočišné výroby.

V roce 2015 poklesly tržby z produkce živočišné výroby a to hlavně z důvodu nízkých realizačních cen. I přesto, že družstvo dosáhlo průměrné dojivosti, pokles prodejních cen mléka

o 1,73 Kč/l, měl negativní dopad na tržby. Pokles realizační ceny skotu měl taktéž negativní dopad na tržby a zároveň nastal problém i s odbytem prasat⁴⁴.

Vývoj tržeb živočišné výroby v letech 2011 - 2015 prezentuje graf 3.2.

Graf 3.2 Vývoj tržeb živočišné výroby v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 3.2

3.4.6 Analýza vývoje výnosů družstva

Výnosy definují České účetní standardy pro účely účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ČÚS“), konkrétně se jedná o ČÚS č. 019 – Náklady a výnosy. Výnosy představují pro účetní jednotku družstva ekonomický přínos. Prvotní výnosy jsou zejména z prodeje výrobků, zboží a služeb. Mezi druhotné výnosy patří např. výnosy za vlastní výrobky nebo finanční výnosy⁴⁵.

Výnosy právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015 prezentuje tabulka 3.3 a graf 3.3.

Tab. 3.3 Vývoj výnosů družstva v tis. Kč

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Výnosy	134 799	130 952	141 153	158 849	142 821

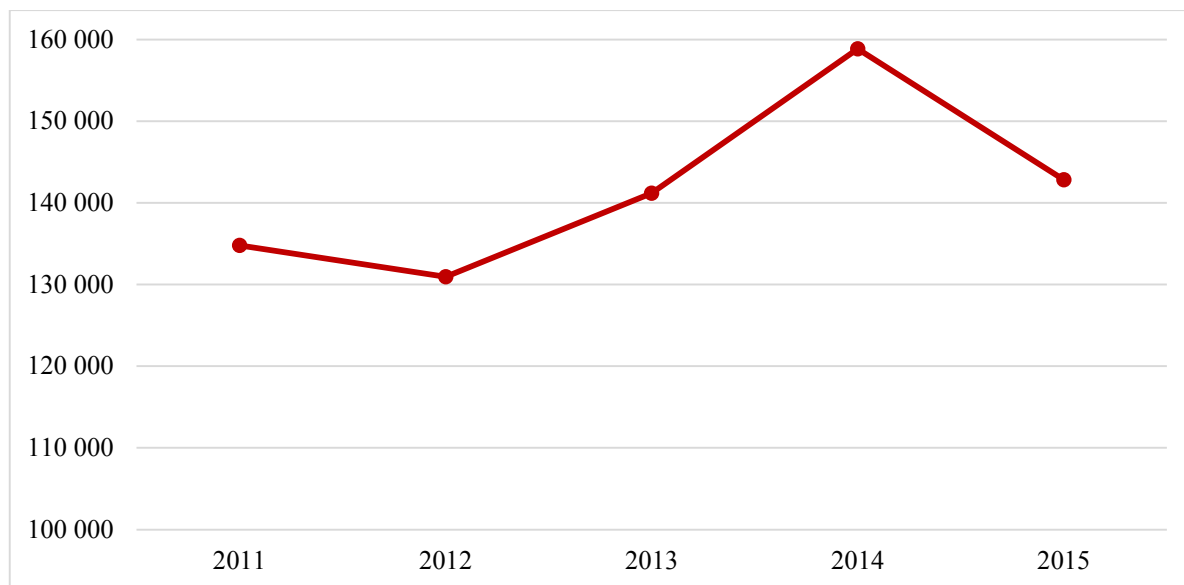
Zdroj: Výkazy zisku a ztráty v období 2011 – 2015 + vlastní zpracování

⁴⁴ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015.

⁴⁵ Podle <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2643v3409-uctova-trida-6-vynosy/>.

Hlavní část výnosů tvoří tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb. Jedná se především o tržby z prodeje výrobků rostlinné a živočišné výroby. Během sledovaných let výnosy družstva značně kolísaly a v roce 2015 klesly o 16 028 tis. Kč.

Graf 3.3 Vývoj výnosů družstva v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 3.3

3.4.7 Analýza vývoje nákladů družstva

Náklady definují České účetní standardy pro účely účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ČÚS“), konkrétně se jedná o ČÚS č. 019 – Náklady a výnosy. Nákladem jsou prostředky, které jsou vynaložené za účelem dosažení výnosů v rámci běžného účetního období. Náklady jsou měřítkem např. spotřeby, opotřebení majetku účetní jednotky nebo práce zaměstnanců⁴⁶.

Náklady právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015 zobrazuje tabulka 3.4 a graf 3.4.

Tab. 3.4 Vývoj nákladů družstva v tis. Kč

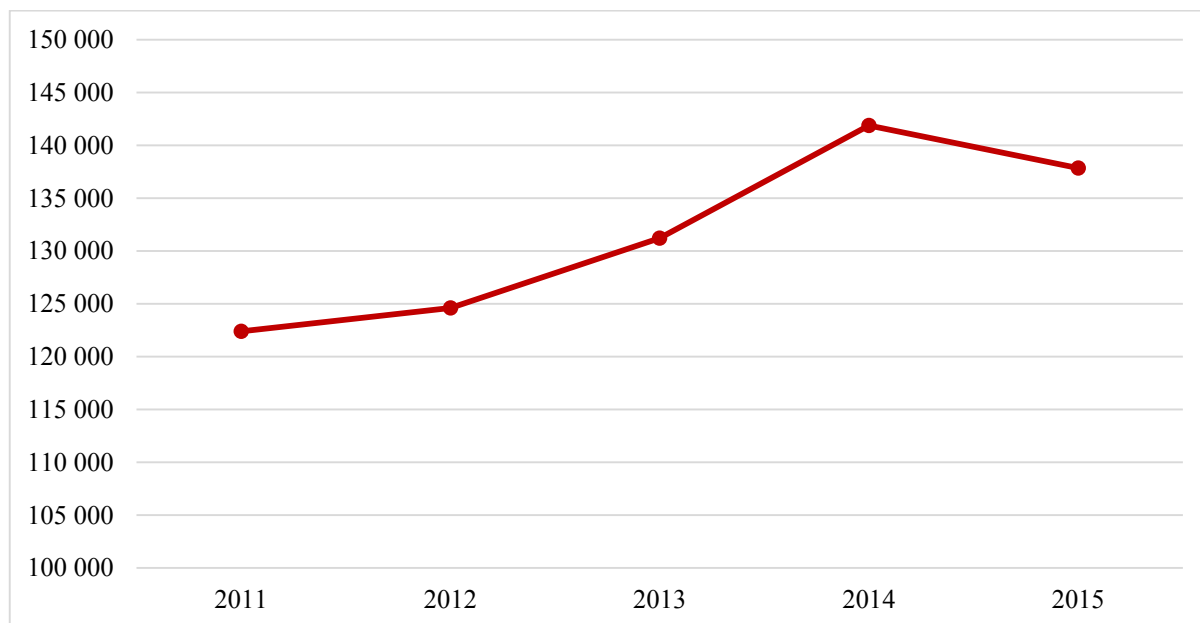
Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Náklady	122 416	124 615	131 224	141 906	137 855

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty v období 2011 – 2015 + vlastní zpracování

⁴⁶ Podle <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2501v3267-uctova-trida-5-naklady/>.

Největší podíl na nákladech má celková výkonová spotřeba, kterou tvoří spotřeba materiálu, energie a služby. Další významnou složkou ovlivňující náklady právnické osoby AGROPOS, agrární družstvo jsou osobní náklady, které v sobě zahrnují mzdové náklady a odměny členům orgánů obchodní korporace včetně sociálního a zdravotního pojištění. Náklady v letech 2011 – 2014 rostly, až v roce 2015 oproti roku 2014 klesly o 4 051 tis. Kč.

Graf 3.4 Vývoj nákladů družstva v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 3.4

3.4.8 Analýza vývoje výsledku hospodaření družstva

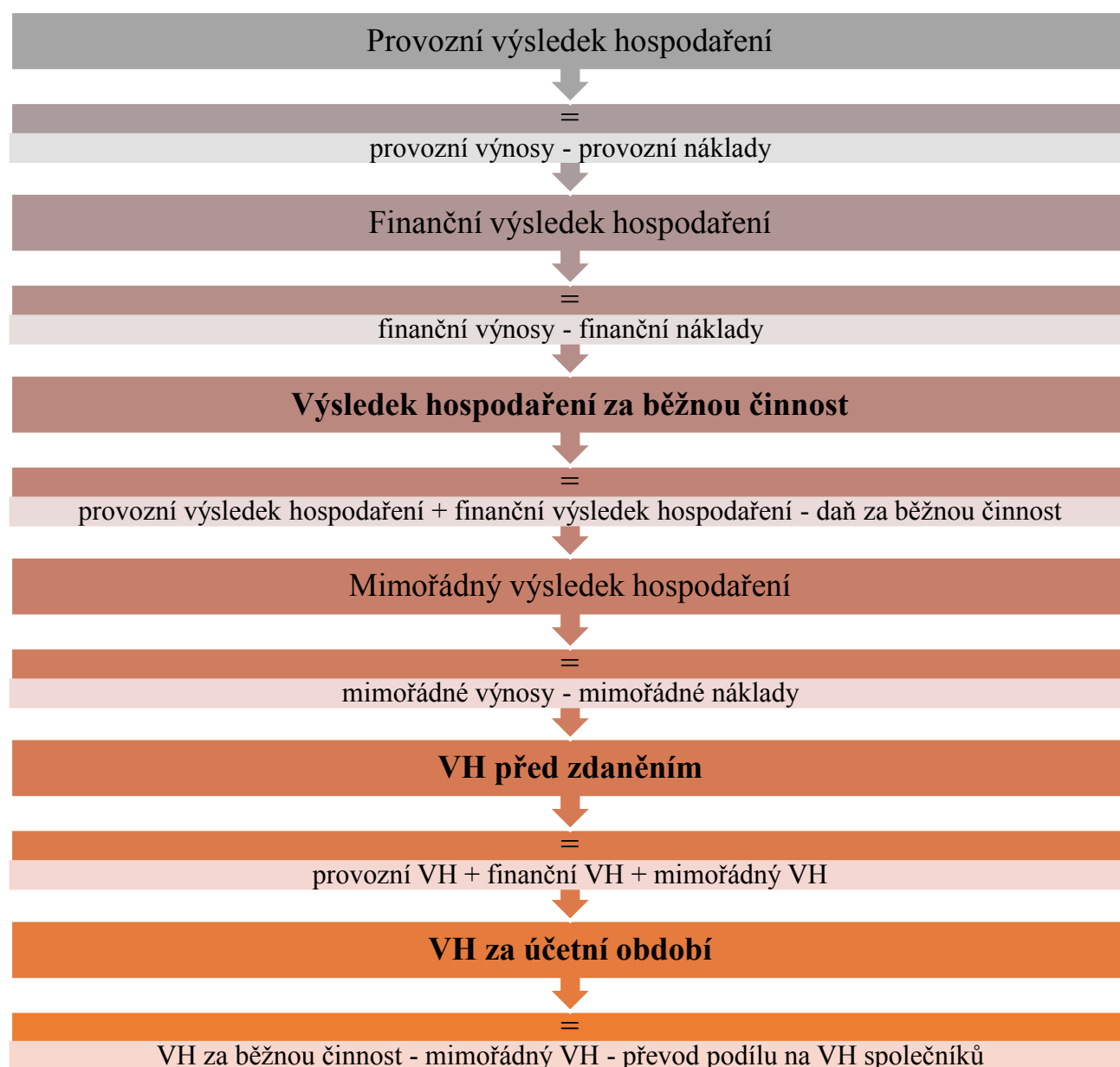
Hospodářský výsledek je důležitý ukazatel, který umožňuje posoudit hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo.

Výsledek hospodaření je obecně rozdíl mezi náklady a výnosy, detailní výpočet výsledku hospodaření zobrazuje schéma 3.2. V případě kladného výsledku hospodaření má společnost zisk a v případě záporného výsledku hospodaření má firma ztrátu.

Na výsledek hospodaření družstva je nutné pohlížet ze dvou hledisek. Prvním hlediskem je výsledek hospodaření před zdaněním, tzv. hrubý účetní zisk. Druhým pojetím je výsledek hospodaření po zdanění, tzv. disponibilní zisk, se kterým družstvo může nakládat⁴⁷.

⁴⁷ Podle <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d1604v1580-vysledek-hospodareni/>.

Schéma 3.2 Výpočet výsledku hospodaření

Zdroj: Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (§ 38a) + vlastní zpracování

Výsledky hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015 zobrazuje tabulka č. 3.5.

Tab. 3.5 Vývoj výsledků hospodaření družstva v tis. Kč

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
VH	12 383	6 337	9 929	16 943	4 966

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty v období 2011 – 2015 + vlastní zpracování

Rok 2011 byl pro AGROSPOL, agrární družstvo ekonomicky velmi dobrý. Hlavní příčinou zisku byly výborné výsledky v rostlinné výrobě a velmi dobré prodejní ceny (višně, pšenice, cukrovka, mléko). Zisk byl zároveň ovlivněn získanou dotací ve výši 18 684 tis. Kč. Negativně hospodářský výsledek ovlivnil nárůst ceny nafty a hnojiva. V tomto roce družstvo provedlo zastřešení krmiště ve středisku Šebetov. Opravy váhy ve středisku Vanovice, střechy kolna ve středisku Šebetov a zahájilo opravu sušičky ve středisku Knínice.

Rok 2012 byl pro AGROSPOL, agrární družstvo ekonomicky velmi dobrý. Skvělé výsledky u některých výrobků rostlinné a živočišné výroby byly hlavní příčinou dosaženého zisku. Rovněž družstvo získalo dotaci ve výši 18 916 tis. Kč, která pozitivně ovlivnila výsledek hospodaření. Negativní vliv na zisk měla nízká produkce v ovocných sadech, z důvodu jarních mrazů. Zároveň hospodářský výsledek ovlivnila vysoká cena hnojiva a nafty a nízký výnos z produkce řepky. Družstvo v tomto roce provedlo generální opravu sušícího zařízení ve středisku Knínice, opravu krmení a opravu poškozené středy v býčárně ve středisku Sudice.

Rok 2013 po ekonomické stránce ovlivnily velmi dobré prodejní ceny komodit jak rostlinné výroby (cukrovka, švestky), tak i živočišné výroby (mléko, výkrm prasat). V tomto roce AGROSPOL, agrární družstvo obdrželo dotaci ve výši 20 523 tis. Kč, která příznivě ovlivnila zisk. Naopak negativní dopad na zisk měla nízká produkce kukuřice a nízká produkce mléka. Rovněž byl výsledek hospodaření ovlivněn navýšením ceny pronajímané půdy, kterou družstvo vyplácí pronajímatelům. Družstvo v tomto roce provedlo rekonstrukci krmení a výkrmu ve středisku Knínice a komplexní opravu střechy na teletníku střediska Knínice.

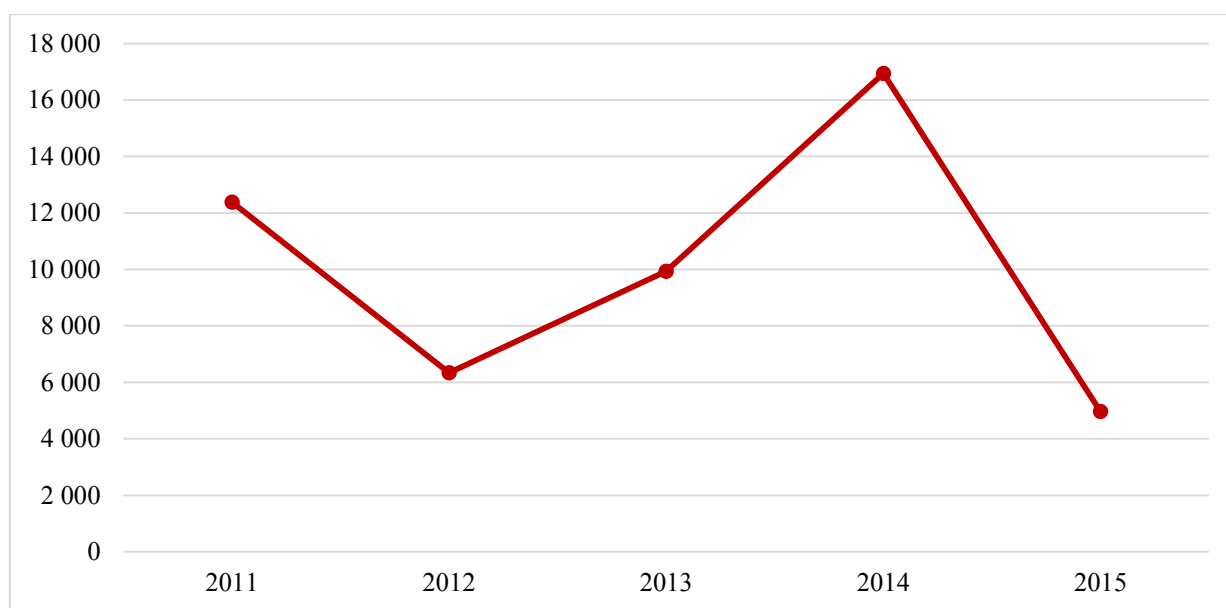
Rok 2014 byl pro AGROSPOL, agrární družstvo ekonomicky velmi dobrý. Kvalitní výrobky a velmi příznivé realizační ceny byly hlavní příčinou dosaženého zisku. Další významnou složkou zisku byla přijatá dotace ve výši 21 764 tis. Kč. Naopak negativní vliv na hospodářský výsledek měla nízká nebo nulová produkce v ovocných sadech. AGROSPOL, agrární družstvo taktéž v tomto roce provedlo 1. etapu rekonstrukce dílen ve středisku Knínice.

Rok 2015 byl pro družstvo ekonomicky průměrný. I přestože družstvo dosáhlo dobrých výsledků v produkci jak rostlinné výroby, tak i živočišné výroby, tak nízké prodejní ceny mléka, prasat a obilovin měly negativní dopad na výsledek hospodaření. Oproti roku 2014 klesl zisk o 11 977 tis. Kč. Hospodářský výsledek taktéž ovlivnila přijatá dotace ve výši 23 092 tis. Kč. Družstvo provedlo rekonstrukci výkrmu prasat ve středisku Knínice, opravu střechy kravína ve středisku Sudice a opravu cest ve střediscích Knínice a Vanovice⁴⁸.

Vývoj výsledků hospodaření v letech 2011 - 2015 prezentuje graf 3.5.

⁴⁸ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015.

Graf 3.5 Vývoj výsledků hospodaření družstva v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 3.5

3.4.9 Trh zemědělské produkce v ČR a analýza vývoje výkupních cen

Trh zemědělské produkce se blíží teoretické definici trhu dokonalé konkurence. Dostatečné množství prodávajících, kteří nemohou ovlivnit tržní cenu produkce, je jednou z podmínek dokonalé konkurenčního prostředí, kterou zemědělská výroba splňuje. Další podmínkou je homogenní výroba, kterou zemědělská produkce rovněž splňuje, protože jsou pro každou komoditu stanovovány závazné parametry jakosti. Zemědělství splňuje i podmínku o informovanosti o ceně, tzn. nakupující i poptávající jsou dostatečně informováni o ceně produktu, avšak na straně poptávky stojí monopolní odběratelé, kteří jsou v takovém postavení, že mohou stlačovat výkupní ceny.

Poptávka po zemědělských výrobcích je více méně celoročně stabilní, zatímco nabídka se vyznačuje sezónností, tzn. nízká nabídková pružnost, která je daná dlouhým výrobním cyklem. Nerovnováhu komplikuje i omezená a nákladová skladovatelnost zemědělských komodit⁴⁹.

Jak už bylo uvedeno výše, odběratelé stojí na straně poptávky, která je často monopolní, proto mohou deformovat tvorbu cen. Je tomu tak i u právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo.

Výkupní ceny neboli prodejní ceny družstva jsou u odlišných komodit různě dané. Většinou jsou stanovovány na základě dohody dle ceny na trhu. V případě mléka jsou realizační

⁴⁹ Podle DVOŘÁKOVÁ (2012).

ceny stanovovány odběratelem a družstvo se o ceně dozví až po obdržení faktury (začátek následujícího měsíce). Základní cenu zvířat na každý týden vyhláší jatka a podle kvality zvířat se vyhlášená cena upravuje, družstvo tuto cenu zná ihned po prodeji zvířat. Prodejní cena brambor a krmné řepky je sjednána dopředu. Na základě smlouvy je stanovena cena předem cukrovky a ostropestřce. Ostatní plodiny včetně ovoce domlouvá družstvo těsně před prodejem, protože cena se mění průběžně podle situace na trhu⁵⁰.

Vývoj prodejních cen v letech 2011 – 2015 znázorňuje tabulka 3.6.

Tab. 3.6 Vývoj prodejních cen

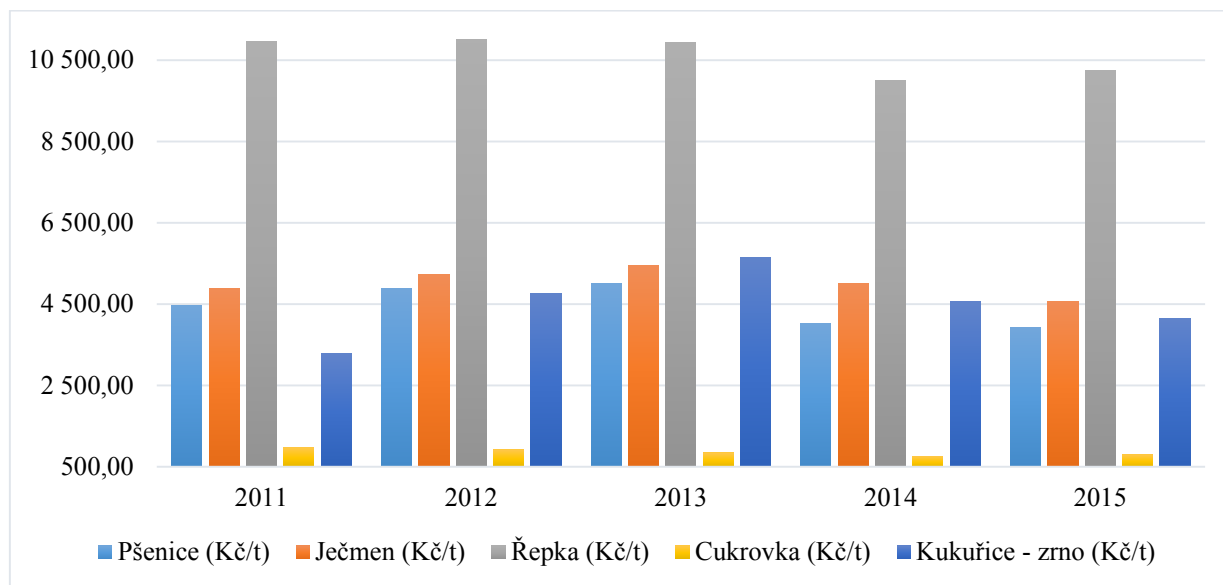
Komodita	2011	2012	2013	2014	2015
Pšenice (Kč/t)	4 457,00	4 887,00	4 997,00	4 036,00	3 925,00
Ječmen (Kč/t)	4 885,00	5 243,00	5 460,00	5 020,00	4 571,00
Řepka (Kč/t)	10 956,00	11 312,00	10 942,00	10 000,00	10 254,00
Cukrovka (Kč/t)	973,00	919,00	836,00	763,00	796,00
Slunečnice (Kč/kg)	10,56	11,05	12,52	9,42	9,67
Kukuřice (Kč/t)	3 290,00	4 764,00	5 646,00	4 556,00	4 147,00
Ostropestřec (Kč/kg)	0,00	24,00	24,00	0,00	25,80
Višně (Kč/kg)	12,28	14,57	10,99	5,51	7,55
Jablka (Kč/kg)	6,66	5,47	4,06	2,86	3,31
Švestky (Kč/kg)	8,06	8,83	6,63	3,92	8,70
Rybíz (Kč/kg)	10,00	6,50	6,50	8,00	7,50
Mléko (Kč/l)	8,30	7,91	8,62	9,68	7,95
Skot (Kč/kg)	43,09	47,30	46,71	46,89	48,53
Prasata (Kč/kg)	28,06	32,79	32,87	31,83	27,93

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

⁵⁰ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

Z důvodu různých měrných jednotek komodit je vývoj realizačních cen rozdělen do více grafů. Vývoj realizačních cen komodit rostlinné výroby, jedná se o vývoj cen pšenice, ječmene, řepky, cukrovky a kukuřice, prezentuje graf 3.6. Vývoj prodejních cen kukuřice ostropestřce prezentuje graf 3.7. Vývoj cen komodit ovocných sadů zobrazuje graf 3.8. Graf 3.9 udává vývoj prodejních cen mléka a graf 3.10 prezentuje vývoj cen skotu a prasat.

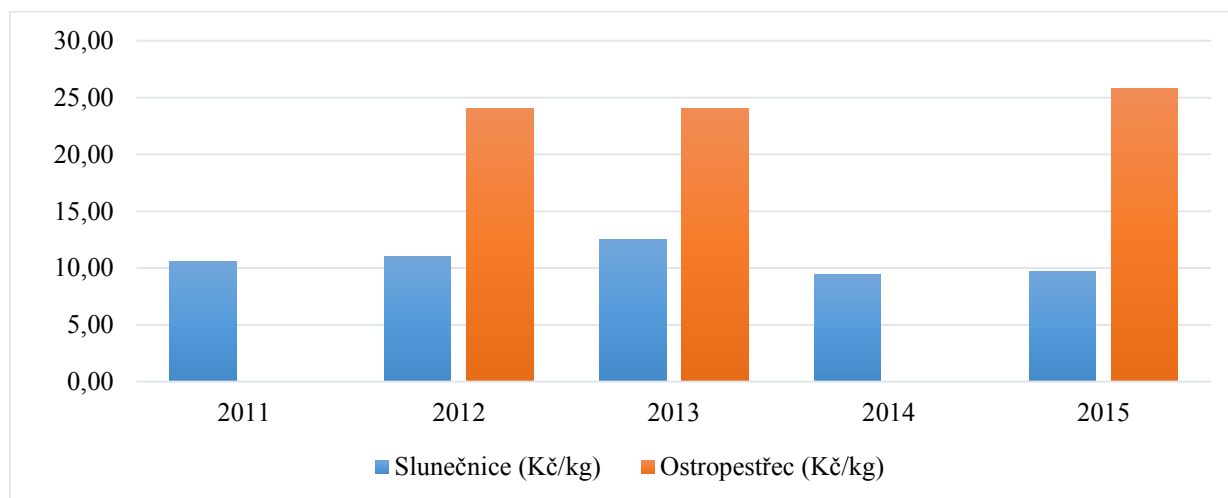
Graf 3.6 Vývoj realizačních cen komodit rostlinné výroby

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

Realizační ceny pšenice, ječmene, řepky, cukrovky, a kukuřice v letech 2011 – 2015 příliš nekolísaly. Tyto velmi dobré realizační ceny přispěly k vytvoření zisku.

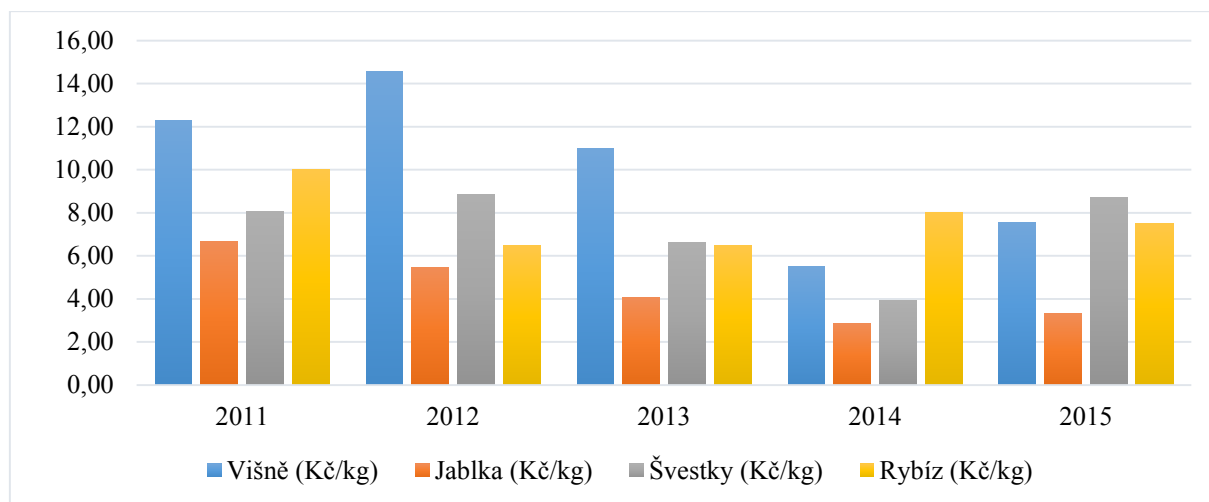
Graf 3.7 Vývoj realizačních cen komodit rostlinné výroby

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

Prodejní ceny slunečnice se vyvíjely téměř konstantě po celé sledované období a rovněž přispěly k tvorbě zisku. Realizační ceny ostropestřce se vyvíjely konstantě, ale v letech 2011 a 2014 AGROSPOL, agrární družstvo vůbec ostropestřec nepěstoval, z důvodu nízké nebo žádné poptávky.

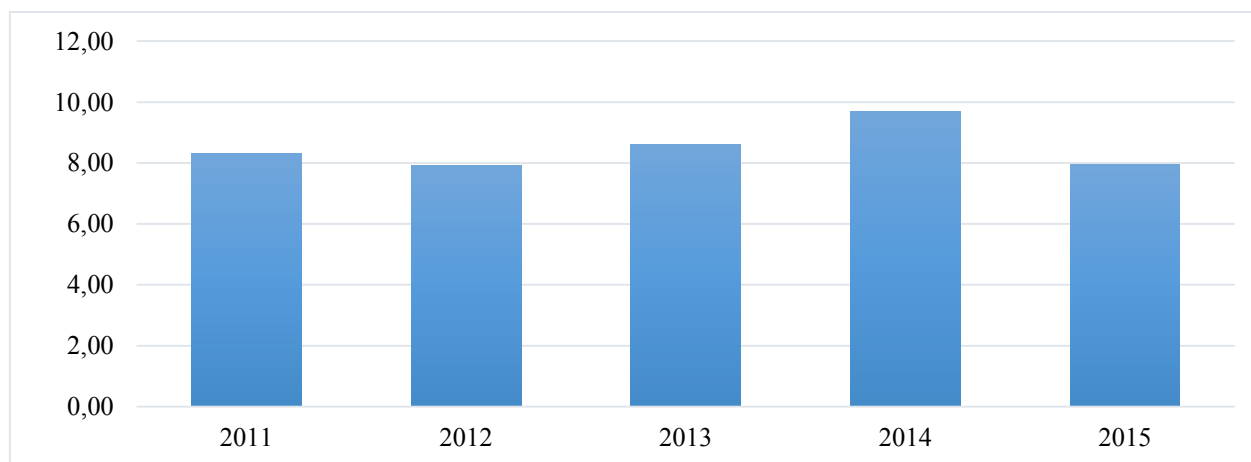
Graf 3.8 Vývoj realizačních cen komodit ovocných sadů

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

V letech 2011 – 2013 byly velmi dobré realizační ceny višní, jablek a švestek. V letech 2014 a 2015 ceny višní, jablek a švestek výrazně klesla oproti loňským rokům, příčinou bylo špatné počasí. Přílišné deště a přízemní mrazíky v zimě a na jaře měly za následek špatnou úrodu. Cena rybízu příliš nekolísala a vzhledem k nepříznivé úrodě cena klesla z roku 2014 na rok 2015 o 0,50 Kč/Kg

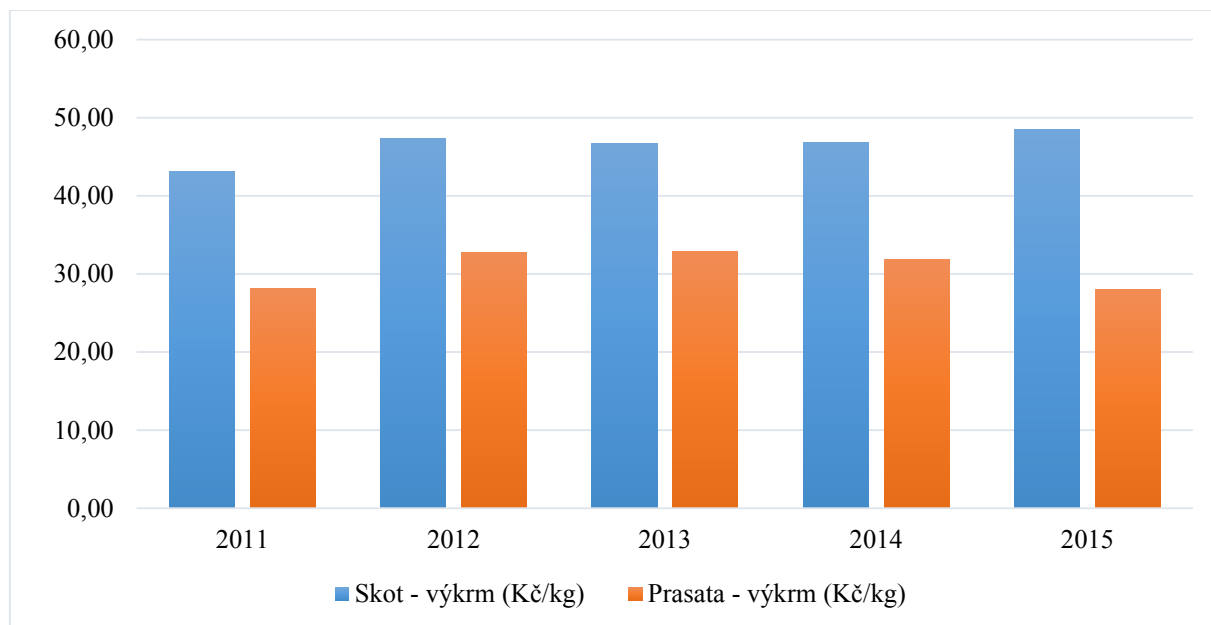
Graf 3.9 Vývoj realizačních cen mléka

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

V letech 2011 – 2013 se realizační ceny příliš nekolísaly a držely si přibližně konstantní trend. V roce 2014 realizační cena mléka vzrostla a přispěla tak k tvorbě zisku. Naopak v roce 2015 cena klesla o 1,73 Kč/l a přispěla tak k zhoršení výsledku hospodaření.

Graf 3.10 Vývoj realizačních cen komodit živočišné výroby

Zdroj: Výroční zprávy a účetní závěrky za roky 2011 - 2015 + vlastní zpracování

Realizační cena skotu rok od roku rostla a v roce 2015 oproti roku 2014 vzrostla o 1,64 Kč/kg. Prodejní ceny prasat v letech 2012 – 2013 výrazně vzrostly oproti roku 2011, ale od roku 2014 opět začala klesat a v roce 2015 dokonce cena prasat přispěla ke zhoršení výsledků hospodaření.

Plodinová burza Brno

Pokud zemědělská družstva nechtějí prodávat pod cenou, mohou zveřejnit nabídky své produkce včetně svého ocenění na Plodinové burze Brno a tím minimalizovat finanční ztrátu při samotném prodeji.

Plodinová burza Brno byla založena v souladu se zákonem č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů. Burza je právnická osoba nevýdělečné povahy soukromého práva (mohou ji založit podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku) s prvky veřejného práva (stát vykonává dozor nad činností burzy a právně reguluje postavení a fungování burzy).

Burza slouží k organizování obchodu se zemědělskými výrobky, ale sama se obchodu neúčastní. Cílem je obchod s komoditami a zabezpečit prostředky na její činnost, nikoli uzavírání smluv za pevnou cenu nebo dosahování zisku. Úkolem burzy je transparentní systém obchodování.

Podstatou je podat informace o situaci na trhu a propojit výrobce se zprostředkovatelem. Dále je záměrem ochrana proti pohybu cen na trhu dlouhodobým zajištěním požadované ceny komodit. Úmyslem burzy je také obrana na straně kupujícího proti nedostatku peněz k úhradě obchodu za komodity a obrana na straně prodávajícího v nutnosti dodržovat burzovní kvalitativní standardy obchodu a s jistotou plateb za obchod.

Dalším pozitivním rysem burzy je rychlá vymahatelnost práva prostřednictvím spolupracujícího rozhodčího soudu při Hospodářské a Agrární komoře v Praze v případě, že některá ze stran způsobí jiné straně škodu.

Zákon o komoditních burzách a jeho novela č. 247/2011 Sb., zákona umožnila sjednotit burzovní obchodování s komoditami v České republice i v Evropské unii⁵¹.

3.5 Dílčí závěr kapitoly

Záměrem kapitoly bylo získat představu o obecné právní úpravě družstva a zemědělského družstva.

Cílem kapitoly bylo charakterizovat analýzu ekonomických ukazatelů, které ovlivňují hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo, pomocí analýzy časových řad a finanční analýzy.

Výsledky obou analýz budou využity ve čtvrté kapitole názvem Zhodnocení a doporučení pro další hospodaření AGROSPOL, agrární družstvo.

⁵¹ Podle <http://www.pbb.cz/>.

4 Zhodnocení a doporučení pro další hospodaření AGROSPOL, agrární družstvo

Kapitola se zabývá zhodnocením hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo v průběhu 5 let. Změny ekonomických ukazatelů, které byly charakterizovány v předešlé kapitole, jsou analyzovány v letech 2011 – 2015 pomocí analýzy časových řad a finanční analýzy (analýza poměrových ukazatelů).

V závěru kapitoly jsou popsána vhodná doporučení pro další hospodaření družstva a prognóza vývoje ekonomických ukazatelů na rok 2016.

Informace jsou čerpány z účetní závěrky a výroční zprávy právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za účetní období 2011 – 2015, viz příloha č. 3 - 6. Podle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, družstvo sestavuje účetní závěrku v plném rozsahu a je povinno mít účetní závěrku ověřenou nezávislým auditorem. Účetním obdobím družstva je kalendářní rok.

AGROSPOL, agrární družstvo používá pro financování svých potřeb vlastní zdroje a cizí zdroje. Další důležitou složkou pro financování potřeb družstva jsou přijaté dotace.

AGROSPOL, agrární družstvo má ve vlastnictví pozemky, jedná se především o ornou půdu. Družstvo dále vlastní několik staveb např. kanceláře, chlévy pro zvířata, šatny pro zaměstnance, apod. Samostatně movité věci družstva tvoří hlavně stroje a zařízení potřebné pro vykonávání rostlinné a živočišné výroby (např. traktory, sušící zařízení, apod.) Dále družstvo mezi dlouhodobý majetek řadí dospělá zvířata. Dlouhodobý finanční majetek tvoří pouze ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly. Oběžná aktiva družstva zahrnují materiál, nedokončená výroba a výrobky, a dále mezi oběžná aktiva řadí i mladá zvířata.

Dlouhodobé pohledávky družstvo nevykazuje a krátkodobé pohledávky tvoří převážně pohledávky z obchodních vztahů a jiné pohledávky.

AGROSPOL, agrární družstvo jako krátkodobý finanční majetek vykazuje pouze peněžní prostředky na běžných účtech a v hotovosti.

Vlastní kapitál družstva zahrnuje základní kapitál, který je tvořen členskými vklady zapsanými a nezapsanými do obchodního rejstříku, a fondy ze zisku (rezervní a statutární fond). Vlastní kapitál za sledované období vždy převyšoval zdroje cizí. Cizí zdroje jsou tvořeny z větší části krátkodobými a dlouhodobými závazky. Zbylou část tvoří rezervy, dlouhodobé a krátkodobé úvěry.

Výnosy družstva jsou tvořeny v podobě tržeb za prodané vlastní výrobky a služby. Výkonová spotřeba v podobě spotřeby materiálu a energie tvoří náklady družstva.

Účetnictví právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo vede interní účetní, která je zaměstnankyní družstva a zodpovídá za úplnost, průkaznost a správnost účetnictví⁵².

4.1 Zhodnocení výsledků finanční analýzy

Finanční analýza je zaměřena na analýzu poměrových ukazatelů, protože v sobě zahrnuje analýzu základní oblasti finanční a hospodářské situace družstva.

V předešlé kapitole byla provedena analýza ukazatelů rentability, zadluženosti, likvidity a aktivity za rok 2015 pomocí základních ukazatelů.

Informace pro výpočty byly brány z účetních závěrek a výsledky budou použity pro zhodnocení finanční situace v období 2011 – 2015.

4.1.1 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability hodnotí výnosnost investovaného kapitálu. Dosažené hodnoty za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.1.

Tab. 4.1 Vývoj ukazatelů rentability za období 2011 - 2015

Ukazatel	Účetní období				
	2011	2012	2013	2014	2015
ROA (%)	7,22	3,53	5,89	8,08	2,74
ROE (%)	8,07	3,99	5,91	9,12	2,62
ROS (%)	11,34	6,07	8,68	13,54	4,32
ROCE (%)	7,91	3,76	6,43	8,69	3,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Ukazatel rentability aktiv (ROA) popisuje výnos celkového kapitálu, tzv. cizího i vlastního, a považuje se tedy za klíčové měřítko rentability. Ukazatel ROA výrazně nekolísá,

⁵² Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015.

od roku 2012 do roku 2014 si držel rostoucí trend, protože i celková aktiva a EBIT rostl. V letech 2011 a 2014 byla hodnota ukazatele nejvyšší, a to z důvodu dosaženého vysokého zisku před zdaněním a úroky (EBIT). Rok 2015 byl však nejhorší, rentabilita aktiv klesla oproti roku 2014 o 5,34 procentního bodu, z důvodu poklesu provozního zisku o 67 %. Každá koruna aktiv přinesla průměrně za období 2011 – 2015 5,492 % zisku, a tedy aktiva přinášela družstvu kladné zhodnocení.

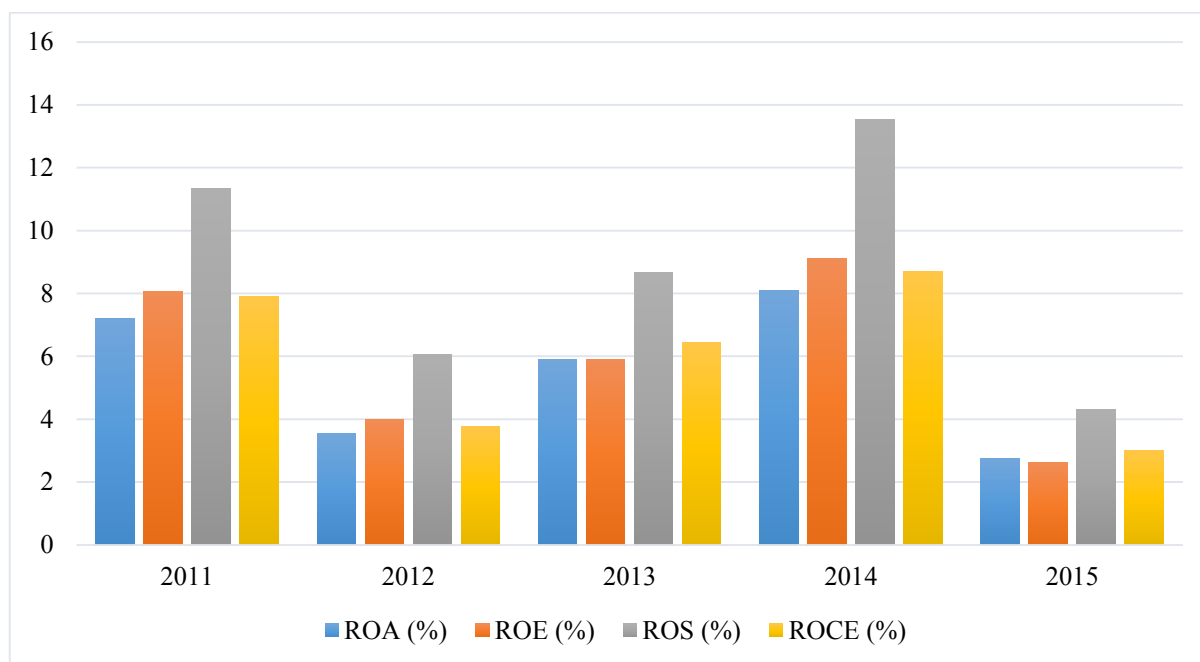
Ukazatel rentability vlastního kapitálu (ROE) je hlavní ukazatel finančního zdraví družstva z dlouhodobého hlediska. Ukazatel ROE má v právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo kolísavý vývoj. Tento trend je dán především výkyvy čistého zisku, protože vlastní kapitál každý rok rostl průměrně o 7 706 tis. Kč. V roce 2012 ukazatel klesl oproti roku 2011 téměř o polovinu, z důvodu poklesu čistého zisku, který taktéž klesl víc jak o polovinu. V letech 2013 a 2014 ukazatel ROE rostl a v roce 2014 dosáhl skoro 10 % z důvodu zvýšení jak výsledku hospodaření, tak i čistého zisku. Rok 2015 opět nebyl pro vývoj ukazatele ROE příznivý, protože se propadl na hodnotu 2,62 %. I přes výkyvy vývoje tohoto ukazatele každá koruna vlastního kapitálu přinesla právnické osobě AGROSPOL, agrární družstvo průměrně za sledované období 6 % zisku.

Ukazatel rentability tržeb (ROS) se za sledované období vyvíjel většinou pozitivně. Kromě let 2012 a 2015 si ukazatel ROS držel rostoucí trend, tzn., že roste podíl zisku v jedné utržené koruně tržeb. Naopak znepokojivý vývoj ukazatel ROE je právě v roce 2012 a 2015. Důvod tohoto poklesu je, že zatímco tržby za prodej zboží a prodej vlastních výrobků a služeb rostou, výsledek hospodaření klesá. Znamená to, že příčinu negativního vývoje konečného hospodářského výsledku musí AGROSPOL, agrární družstvo hledat jinde než v prodeji vlastních výrobků a služeb. V průměru jedna koruna tržeb přinesla za období 2011 – 2015 9 % čistého zisku.

Ukazatel rentability investovaného kapitálu (ROCE) je důležitým ukazatelem, který popisuje nakládání družstva s celkovým svěřeným kapitálem. Jmenovatele tvoří vlastní kapitál, rezervy a dlouhodobé závazky a bankovní úvěry. Hodnota tohoto ukazatele za sledované období značně kolísala, za tento vývoj mohl především nepravidelný trend rezerv a provozního zisku, dlouhodobé závazky a bankovní úvěry ve sledovaném období totiž měli klesající vývoj. V roce 2012 a 2015 se hodnota ukazatele propadla až na hodnotu 3 %. Nejlepší hodnota ukazatele byla v roce 2014, kde dosáhla hodnoty 8,69 %, kterou družstvo dosáhlo vysokým hospodářským výsledkem. Ukazatel rentability investovaného kapitálu v průměru za sledované období dosahuje pouze 6 %, což pro AGROSPOL, agrární družstvo znamená nízký potenciál v oblasti využívání dlouhodobého cizího kapitálu.

Vývoj rentabilit družstva v období 2011 – 2015 prezentuje graf 4.1.

Graf 4.1 Vývoj ukazatelů rentability za období 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.1

4.1.2 Ukazatele finanční stability a zadluženosti

O ukazatel finanční stability a zadluženosti se nejvíce zajímají věřitelé, z důvodu zjištění rizika nesplacení závazků. Dosažené hodnoty za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.2.

Tab. 4.2 Vývoj ukazatelů finanční stability a zadluženosti za období 2011 - 2015

Ukazatel	Účetní období				
	2011	2012	2013	2014	2015
Podíl VK na aktivech (%)	73,5	77,87	79,92	82,55	85,35
Ukazatel celkové zadluženosti (%)	26,5	22,13	20,08	17,45	14,65
Ukazatel zadluženosti VK (%)	36,05	28,42	25,13	21,14	17,17
Ukazatel úrokového krytí	16,95	11,06	44,87	61,28	37,45

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnoty ukazatele finanční nezávislosti ve sledovaném období dosahují přibližně stejných výsledků, pohybují se průměrně za sledované období okolo 80 %. Tato průměrná hodnota značí, že AGROSPOL, agrární družstvo je finančně nezávislé, a čím je hodnota vyšší, tím je snazší možnost pro financování.

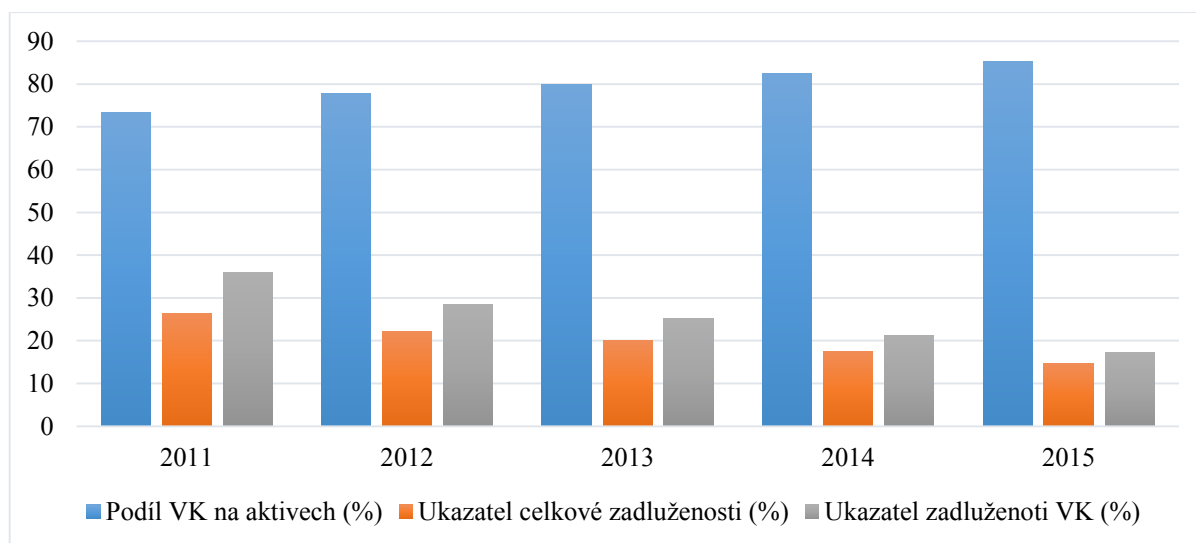
Ukazatel věřitelského rizika se pohybuje v předepsaném rozmezí, protože družstvo má vyšší podíl kapitálu vlastního než kapitálu cizího. Jedná se vlastně o opak ukazatele podílu vlastního kapitálu na aktivech a součet těchto hodnot musí dát 100 %. Hodnoty tohoto ukazatele se pohybuje průměrně na nízké úrovni tedy okolo 20 %, a proto mohou být věřitelé bez obav, že družstvo bude schopno dostát svým závazkům.

Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu nabývá kvůli vysokému podílu vlastního kapitálu nízkých hodnot a rok od roku klesal. V roce 2015 klesla hodnota na 17,17 % a vlastní kapitál v tomto roce dosáhl hodnoty 189 265 000 Kč a cizí kapitál je 32 480 000 Kč, což znamená, že cizí zdroje jsou téměř 6 krát menší než zdroje vlastní. Hodnoty tohoto ukazatele se průměrně za sledované období pohybují okolo 26 %.

AGROSOL, agrární družstvo dosahuje vysokých hodnot ukazatele úrokového krytí. Družstvo ve všech sledovaných letech je schopno hradit své úroky z provozního výsledku hospodaření a přitom tvořit zisk po úhradě nákladových úroků. I přestože v roce 2015 hodnota tohoto ukazatele klesla oproti roku 2014 téměř o polovinu, pořád je na tom, ale družstvo na tolik dobře, že zisk po zaplacení nákladových úroků byl v hodnotě 5 905 000 Kč.

Graf 4. 2 zobrazuje vývoj v letech 2011 – 2015 pouze ukazatelů finanční nezávislosti, ukazatele celkové zadluženosti a ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu.

Graf 4.2 Vývoj ukazatelů finanční stability a zadluženosti za období 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.2

4.1.3 Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity jsou důležité, protože udávají jak družstvo je schopno v daném období hradit své závazky. Dosažené hodnoty za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.3.

Tab. 4.3 Vývoj ukazatelů likvidity za období 2011 - 2015

Ukazatel	Účetní období				
	2011	2012	2013	2014	2015
Celková likvidita	10,49	10,43	7,04	8,23	9,59
Pohotová likvidita	4,53	5,41	3,37	4,41	5,54

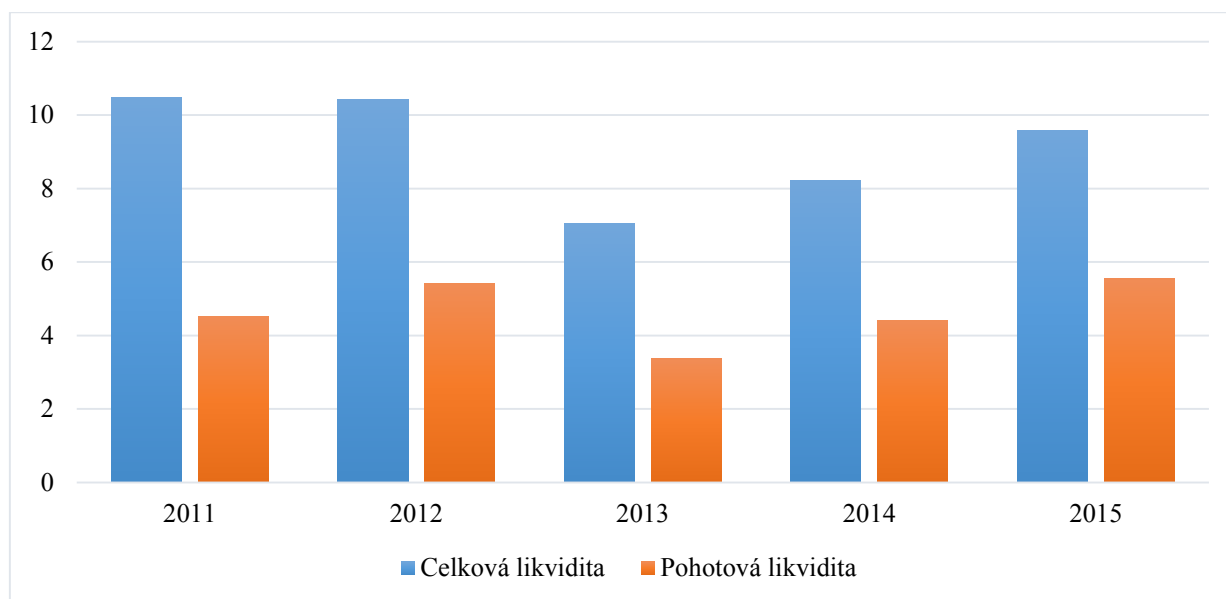
Zdroj: Vlastní zpracování

Optimální hodnota ukazatele celkové likvidity by se měla pohybovat v intervalu 1,5 – 2,5. Celková likvidita právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo je problémovým místem, protože hodnoty ukazatele v letech 2011 – 2015 tuto hranici značně převyšují a průměrná hodnota celkové likvidity za sledované období dosahuje 9,156. Důvodem je, že za sledované období družstvo přechovává v hotovosti a na běžných účtech velké množství finančních prostředků. Průměrně má AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 na běžných účtech a v hotovosti 30 783 800 Kč. Ukazatel celkové likvidity značí neefektivní využívání peněžních prostředků a hodnota ukazatele se nezlepšila ani v roce 2015.

Ukazatel pohotové likvidity by se měl pohybovat v rozmezí od 1,0 – 1,5. I v případě tohoto ukazatele hodnoty nedosahují doporučené hranice a tuto mez značně převyšují ve všech letech sledovaného období, důvodem je vysoké držení peněžních prostředků na běžných účtech a v hotovosti. Nejlépe na tom byl rok 2013, kdy hodnota pohotové likvidity klesla oproti roku 2012 o 2,04. Od roku 2014 hodnota ukazatele pohotové likvidity opět roste a v roce 2015 hodnota tohoto ukazatel vzrostla na 5,54. Průměrná hodnota pohotové likvidity za sledované období je 4,652.

Vývoj hodnot ukazatelů celkové a pohotové likvidity právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 prezentuje graf 4.3.

Graf 4.3 Vývoj ukazatelů likvidity za období 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.3

4.1.4 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity porovnávají efektivitu hospodaření aktiv právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo. Dosažené hodnoty ukazatelů aktivity typu obratu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.4.

Tab. 4.4 Vývoj ukazatelů aktivity typu obratu za období 2011 - 2015

Ukazatel	Účetní období				
	2011	2012	2013	2014	2015
Obrat aktiv	0,52	0,51	0,54	0,56	0,52
Obrat zásob	2,06	2,21	2,17	2,33	2,21
Obrat pohledávek	5,42	6,79	5,82	4,84	3,05
Obrat závazků	12,12	11,12	8,03	8,88	8,92

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnota ukazatele obratu aktiv by neměla klesnout pod hodnotu 1. Hodnoty ukazatele v období 2011 – 2015 se průměrně pohybovaly okolo 0,53, tzv., že aktiva se v žádném roce

nestačila obrátit ani jednou za účetní období. AGROSPOL, agrární družstvo neefektivně využívá svá aktiva a měl by zhodnotit politiku řízení aktiv. Hodnoty tohoto ukazatele varují AGROSPOL, agrární družstvo, před tím, že nemá pořizovat další investiční majetek, protože aktiva převyšují dosažené tržby.

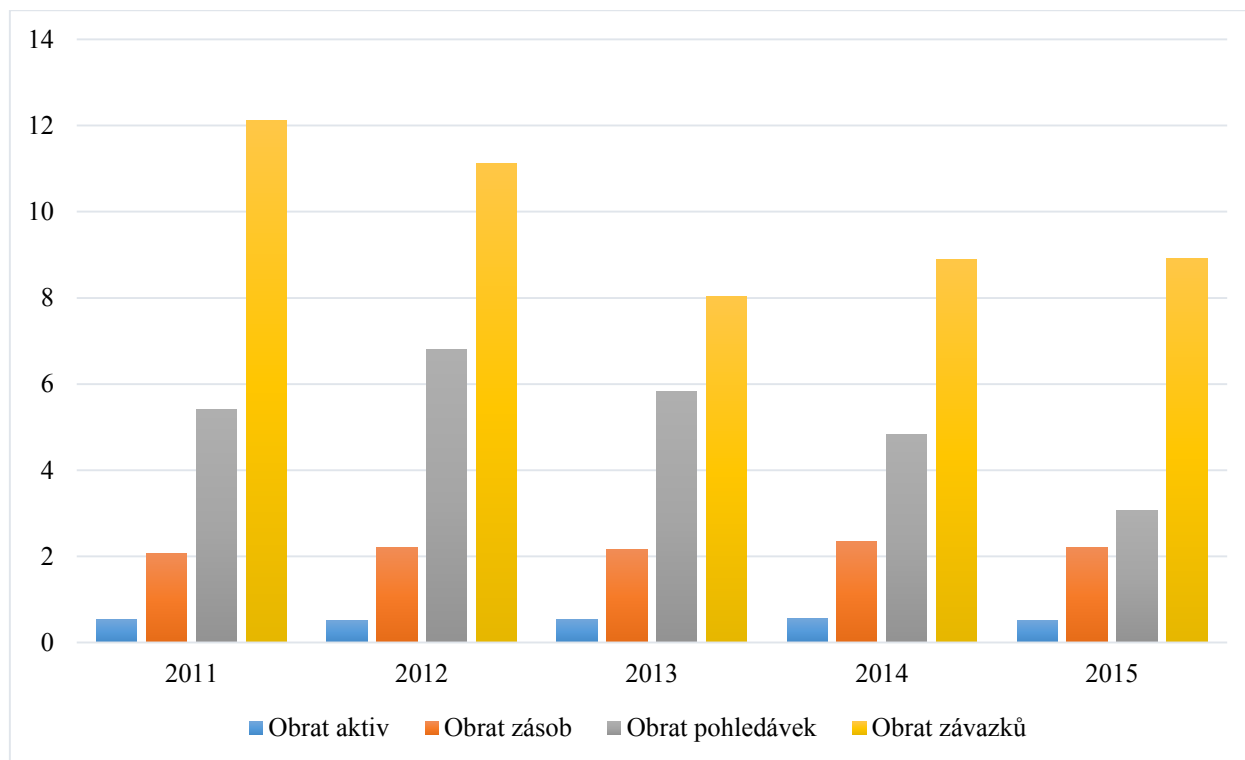
Ukazatel obrátky zásob by měl mít rostoucí trend, což AGROSPOL, agrární družstvo nedodržel, protože hodnoty ukazatele v období 2011 – 2015 značně kolísají. Průměrné hodnoty za sledované období jsou 2 cykly za rok, což znamená, že každá položka zásob v letech 2011 – 2015 zhruba 2 krát za rok prodána a znovu naskladněna.

Ukazatel obrátka pohledávek udává, kolikrát jsou pohledávky přeměněny na peněžní prostředky. Obrátka pohledávek dosahovala průměrné hodnoty za sledované období 5 cyklů za rok, což značí, že průměrně jsou pohledávky hrazeny 5 krát za rok.

Hodnota ukazatele obrátky závazků by měl být nižší než hodnota ukazatele obrátky pohledávek, což AGROSPOL, agrární družstvo nesplňuje. Průměrná hodnota ukazatele za sledované období je 10 cyklů za rok, to znamená, že závazky jsou v průměru hrazeny 10 krát za rok.

Vývoj ukazatelů aktivity typu obrátka právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 zobrazuje graf 4.4.

Graf 4.4 Vývoj ukazatelů aktivity typu obrátka za období 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.4

Dosažené hodnoty ukazatelů aktivity typu doba obratu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.5.

Tab. 4.5 Vývoj ukazatelů aktivity typu doba obratu ve dnech za období 2011 - 2015

Ukazatel	Účetní období				
	2011	2012	2013	2014	2015
Doba obratu aktiv	688	705	661	647	695
Doba obratu zásob	175	163	165	154	163
Doba obratu pohledávek	63	44	65	89	118
Doba obratu závazků	29	32	45	41	40

Zdroj: Vlastní zpracování

Doplňujícím ukazatelem k ukazateli obratu aktiv je ukazatel doba obratu aktiv. Hodnoty tohoto ukazatele jsou vysoké a průměrně za sledované období dosahují 680 dní, a to znamená, že se aktiva právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo obrátí téměř za 2 roky.

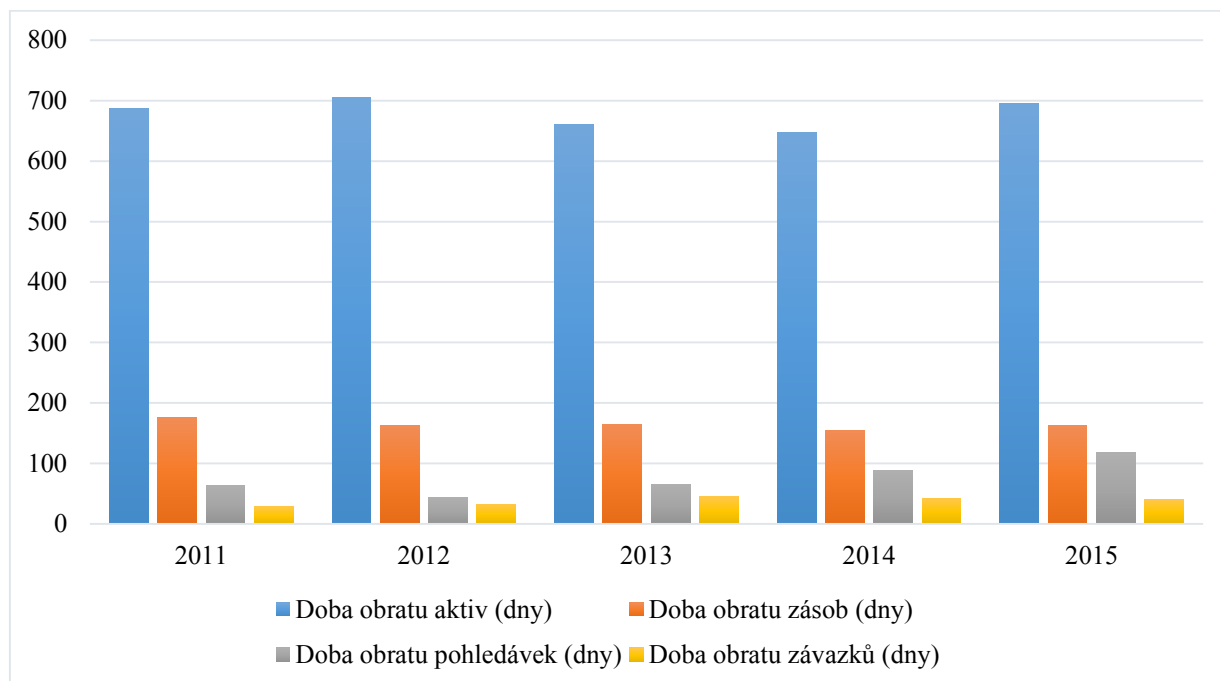
Doba obratu zásob je doplňujícím ukazatelem k ukazateli obrátka zásob. Průměrně hodnota tohoto ukazatele dosahovala za sledované období 164 dní, což znamená, že tak dlouho jsou zásoby vázány v podnikání právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo do jejich spotřeby nebo prodeje.

Ukazatel doby obratu pohledávek je doplňujícím ukazatelem k ukazateli obrátka pohledávek a udává počet dní, ve kterých je příjem peněz zadržován v pohledávkách. Upřednostňuje se kratší doba obratu pohledávek a trend by měl být klesající. AGROSPOL, agrární družstvo má dobu obratu pohledávek vysokou a průměrná hodnota je 76 dní.

Doba obratu závazků je doplňující ukazatel k ukazateli obrátka závazků a měl by nabývat vyšších hodnot než ukazatel doby obratu pohledávek, což AGROSPOL, agrární družstvo rovněž nesplňuje ani v jednom roce sledovaného období. Průměrná doba úhrady závazků je 37 dní, to znamená, že družstvo platí své závazky mnohem dříve, než za jakou dobu dostávalo zaplacené za své pohledávky.

Vývoj ukazatelů aktivity typu doba obratu právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 zobrazuje graf 4.5.

Graf 4.5 Vývoj ukazatelů aktivity typu doba obratu za období 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky 4.5

4.2 Zhodnocení výsledků analýzy časových řad

Analýza časových řad je zaměřena na rozbor vývoje tržeb z rostlinné a živočišné výroby, vývoj výnosů, nákladů a výsledku hospodaření za období 2011 – 2015 a plán vývoje výkupních cen pro rok 2016.

Informace pro výpočty byly brány z účetních závěrek a výročních zpráv a výsledky budou použity pro zhodnocení hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo v období 2011 – 2015 a stanovení prognózy vývoje těchto ukazatelů na rok 2016 pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu.

4.2.1 Analýza vývoje tržeb z rostlinné výroby družstva

Informace o tržbách z rostlinné výroby jsou převzaty z výročních zpráv právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 v tis. Kč. Dosažené hodnoty 1. difference v tis. Kč a koeficientu růstu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.6. Vyrovnávací hodnoty v tis. Kč jsou získány pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu.

Tab. 4.6 Analýza tržeb z rostlinné výroby

Rok	Tržby	1. difference	Koeficient růstu	Vyrovňovací hodnoty
2011	42 570	–	–	41 432
2012	42 220	- 350	0,9918	43 773
2013	45 307	3 087	1,0731	46 113
2014	50 171	4 864	1,1074	48 453
2015	50 296	125	1,0025	50 794
2016	–	–	–	53 134

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky 1. difference udávají meziroční růst nebo pokles tržeb z rostlinné výroby v tis. Kč. Změny hodnot absolutní difference výrazně kolísají, nicméně převládá rostoucí trend. V roce 2012 tržby z rostlinné výroby poklesly na hodnotu - 350 tis. Kč. V roce 2015 byl meziroční pokles na 125 tis. Kč, tj. pokles o 97 % oproti roku 2014. Průměrný meziroční růst tržeb dle vzorce 3.21 je:

$$\bar{\Delta} = \frac{50\,296 - 42\,570}{4} \doteq 1\,932 \text{ tis. Kč.}$$

Průměrné tržby z rostlinné výroby právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo meziročně rostly o 1 932 tis. Kč.

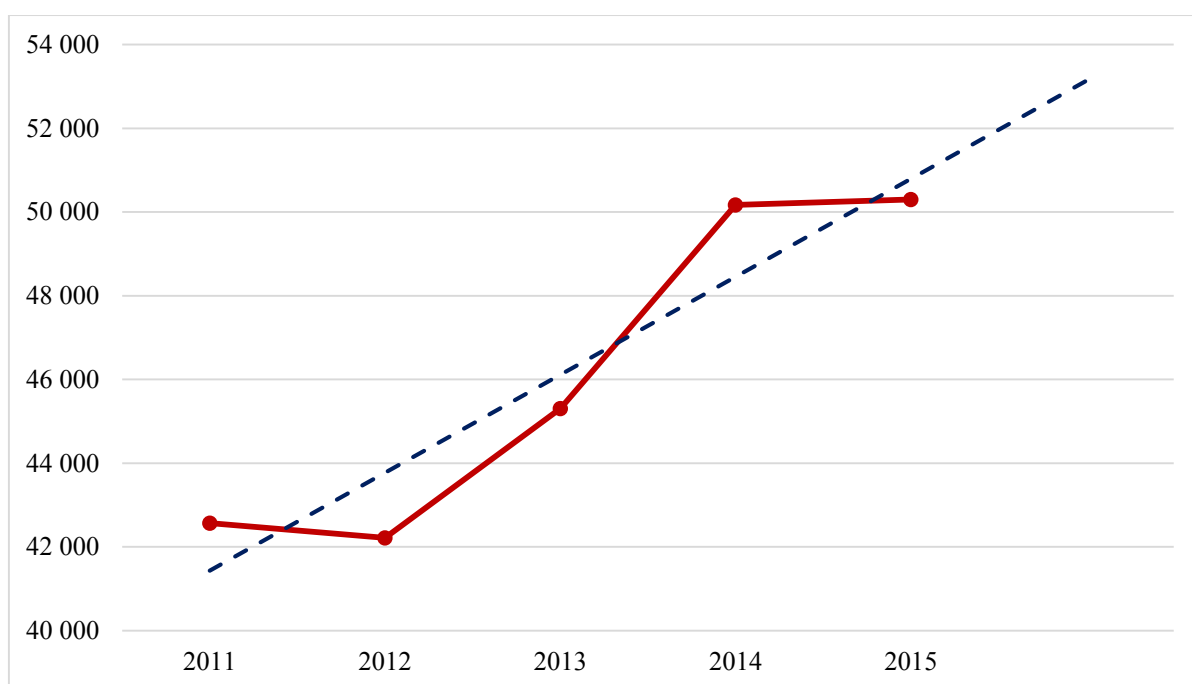
Koeficient růstu udává rychlost nárůstu nebo poklesu tržeb z rostlinné výroby. Hodnoty koeficientu růstu rovněž kolísaly a průměrná hodnota tohoto ukazatele je dle vzorce 3.22:

$$\bar{k} = \sqrt[4]{\frac{50\,296}{42\,570}} \doteq 1,04256.$$

Průměrně tržby z rostlinné výroby v jednom roce rostly 1,0426 krát oproti předcházejícímu roku.

Časovou řadu tržeb z rostlinné výroby je možné vyrovnat lineární přímkou a její vyrovnávací hodnoty rostou. Tržby z rostlinné výroby jsou ovlivněny produkcí této výroby, na kterou působí především výkyvy počasí. Příliš dlouhotrvající zima, dlouhodobé deště nebo velká sucha ovlivňují, jak kvalitu, tak i množství výrobků. Dále tržby rostlinné výroby ovlivňují prodejní ceny jednotlivých plodin, produkční kvóty a hektarové výnosy jednotlivých výrobků rostlinné výroby. Nicméně při zachování rostoucího trendu by se tržby z rostlinné výroby v roce 2016 mohly pohybovat kolem 53 134 tis. Kč. Analýzu vývoje tržeb rostlinné výroby a spojnici trendu prezentuje graf 4.6.

Graf 4.6 Analýza vývoje tržeb rostlinné výroby v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.6

4.2.2 Analýza vývoje tržeb z živočišné výroby družstva

Informace o tržbách z živočišné výroby jsou převzaty z výročních zpráv právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 v tis. Kč. Dosažené hodnoty 1. difference v tis. Kč a koeficientu růstu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.7. Vyrovnávací hodnoty v tis. Kč jsou získány pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnici trendu.

Tab. 4.7 Analýza tržeb z živočišné výroby

Rok	Tržby	1. difference	Koeficient růstu	Vyrovňovací hodnoty
2011	54 635	–	–	54 755
2012	54 983	348	1,0064	56 266
2013	56 793	1 810	1,0329	54 777
2014	65 590	8 797	1,1549	59 288
2015	56 887	- 8 703	0,8673	60 800
2016	–	–	–	62 311

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky 1. difference znamenají meziroční růst nebo pokles tržeb z živočišné výroby v tis. Kč. Změny hodnot absolutní difference jsou výrazné, nicméně převládá meziroční růst. Kromě roku 2015, kdy tržby z živočišné výroby poklesly na hodnotu - 8 703 tis. Kč, tržby z této výroby rostly. Průměrný meziroční růst tržeb dle vzorce 3.21 je:

$$\bar{\Delta} = \frac{56\,887 - 54\,635}{4} = 563 \text{ tis. Kč.}$$

Průměrné tržby z živočišné výroby právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo meziročně rostly o 563 tis. Kč.

Koeficient růstu udává rychlost nárůstu nebo poklesu tržeb z živočišné výroby. Hodnoty koeficientu růstu rostly do roku 2014, v roce 2015 koeficient růstu poklesl na hodnotu 0,8673. Průměrná hodnota tohoto ukazatele je dle vzorce 3.22:

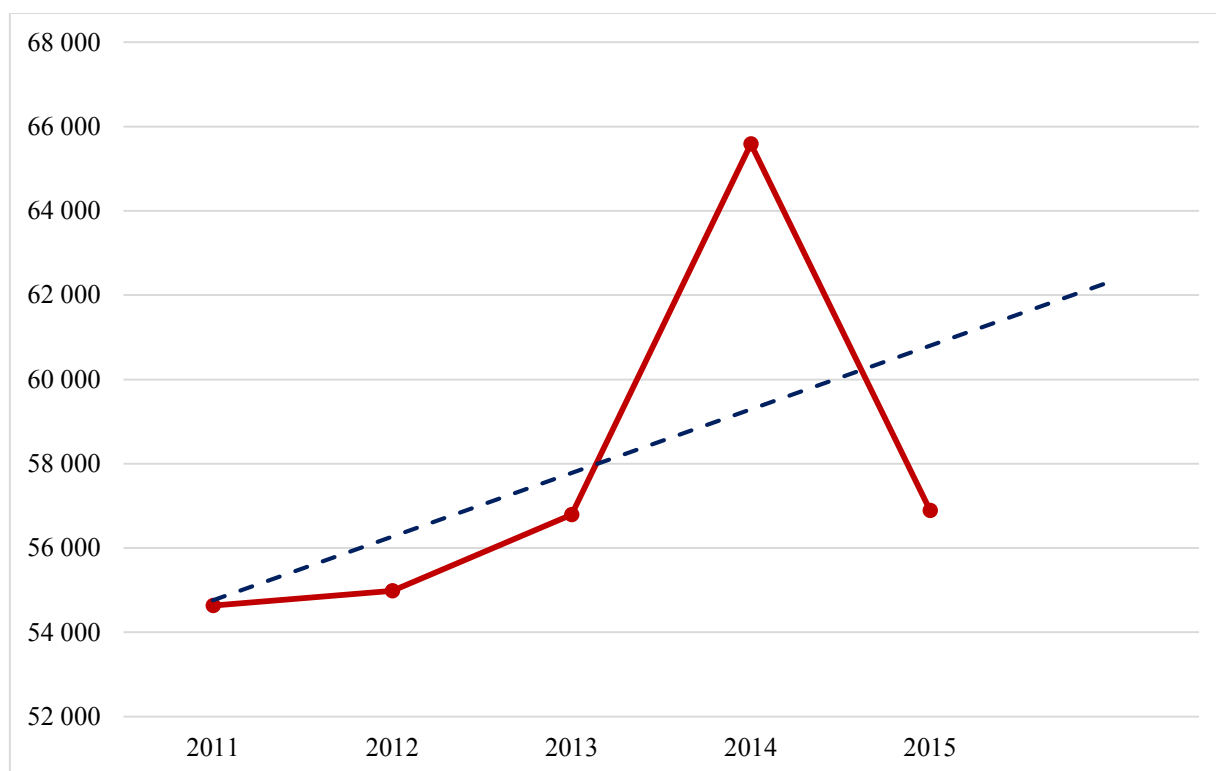
$$\bar{k} = \sqrt[4]{\frac{56\,887}{54\,635}} \doteq 1,0101.$$

Průměrně tržby z živočišné výroby, i přes pokles v roce 2015, v jednom roce rostly 1,0101 krát oproti předcházejícímu roku.

Časovou řadu tržeb z živočišné výroby je možné vyrovnat lineární přímkou a její vyrovňovací hodnoty rostou. Tržby z živočišné výroby jsou z produkce mléka a produkce

zvířat. Tržby z mléka jsou ovlivněny realizačními cenami, kvalitou chovu a produkčními kvótami. Odbyt živočišné výroby a tím i výnosy z této produkce jsou ovlivněny prodejními cenami, rekonstrukcemi chlévu a úhyny zvířat. Výnosy z živočišné výroby jsou rovněž ovlivněny neuspokojivým odbytem, který je zapříčiněn dovozem dotovaného masa ze zemí Evropské unie, který tlačí ceny hluboko pod výrobní náklady. Při zachování rostoucího trendu i přes pokles v roce 2015 by se tržby z živočišné výroby v roce 2016 mohly pohybovat kolem 62 311 tis. Kč. Analýzu vývoje tržeb živočišné výroby a spojnicí trendu prezentuje graf 4.7.

Graf 4.7 Analýza vývoje tržeb živočišné výroby v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.7

4.2.3 Analýza vývoje výnosů družstva

Informace o celkových výnosech jsou převzaty z výkazu zisku a ztráty právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 v tis. Kč. Dosažené hodnoty 1. difference v tis. Kč a koeficientu růstu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.8. Vyrovnávací hodnoty v tis. Kč jsou získány pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu.

Tab. 4.8 Analýza výnosů

Rok	Výnosy	1. difference	Koeficient růstu	Vyrovňovací hodnoty
2011	134 799	–	–	132 927
2012	130 952	- 3 847	0,9715	137 321
2013	141 153	10 201	1,0779	141 715
2014	158 849	17 696	1,1254	146 109
2015	142 821	- 16 028	0,8991	150 504
2016	–	–	–	154 898

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky 1. difference udávají meziroční růst nebo pokles celkových výnosů v tis. Kč. Změny hodnot absolutní difference kolísají. V roce 2015 se hodnota absolutní difference propadla až na - 16 028 tis. Kč. Průměrný meziroční růst celkových výnosů dle vzorce 3.21 je:

$$\bar{\Delta} = \frac{142\,821 - 134\,799}{4} \doteq 2\,006 \text{ tis. Kč.}$$

Průměrné celkové výnosy právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo meziročně rostly o 2 006 tis. Kč.

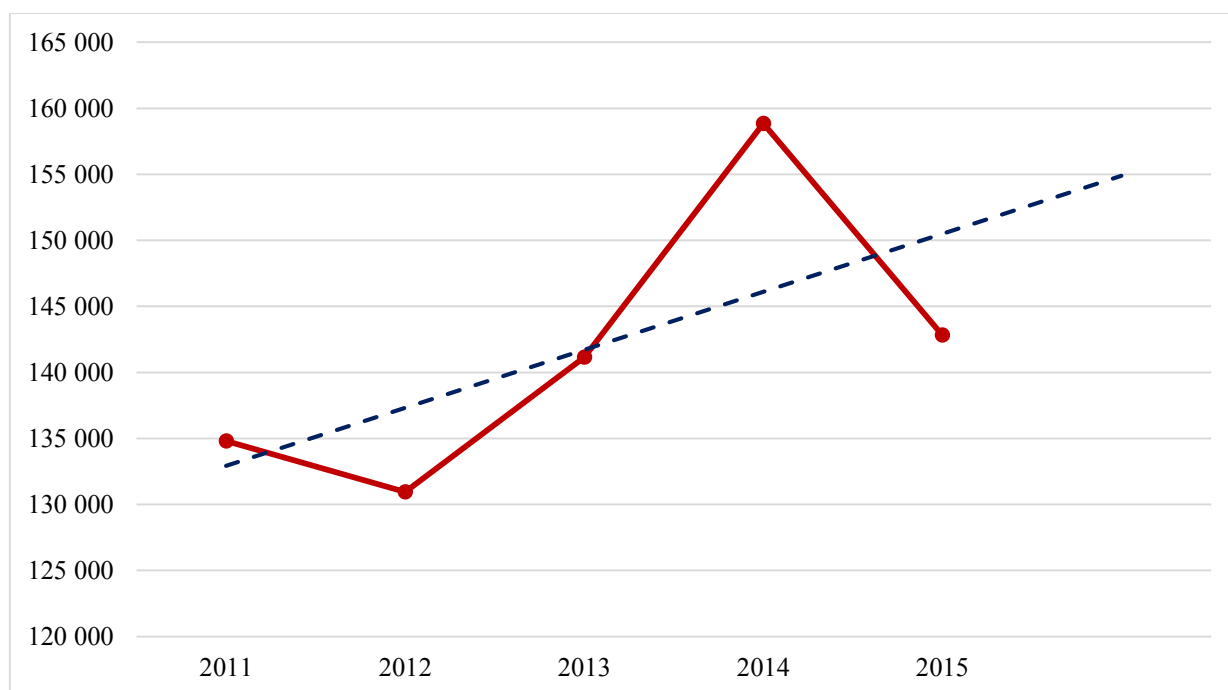
Koeficient růstu udává rychlost nárůstu nebo poklesu celkových výnosů. Hodnoty koeficientu růstu rostly do roku 2014 v roce 2015 koeficient růstu pokles na hodnotu 0,8991. Průměrná hodnota tohoto ukazatele je dle vzorce 3.22:

$$\bar{k} = \sqrt[4]{\frac{142\,821}{134\,799}} \doteq 1,0146.$$

Průměrně celkové výnosy, i přes pokles v roce 2015, v jednom roce rostly 1,0146 krát oproti předcházejícímu roku.

Časovou řadu celkových výnosů je možné vyrovnat lineární přímkou a její vyrovnávací hodnoty rostou. Celkové výnosy jsou z hlavní části tvořeny z tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb. Tyto tržby jsou především tvořeny výnosy z rostlinné a živočišné výroby a zbylou část výnosů tvoří výnosy z finančního majetku (např. prodej podílů). Výkyvy celkových výnosů jsou tedy zapříčiněny především ve vývoji tržeb z rostlinné a živočišné výroby. Celkové výnosy by se mohly v roce 2016 pohybovat kolem hodnoty 154 898 tis. Kč. Analýzu vývoje celkových výnosů a spojnici trendu prezentuje graf 4.8.

Graf 4.8 Analýza vývoje výnosů v tis. Kč

Zdroje: Vlastní zpracování dle tabulky 4.8

4.2.4 Analýza vývoje nákladů družstva

Informace o celkových nákladech jsou převzaty z výkazu zisku a ztráty právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 v tis. Kč. Dosažené hodnoty 1. difference v tis. Kč a koeficientu růstu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.9. Vyrovnávací hodnoty v tis. Kč jsou získány pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu.

Tab. 4.9 Analýza nákladů

Rok	Náklady	1. difference	Koeficient růstu	Vyrovňovací hodnoty
2011	122 416	–	–	110 458
2012	124 615	2 199	1,0180	118 070
2013	131 224	6 609	1,0530	125 682
2014	141 906	10 682	1,0814	133 294
2015	137 855	- 4 051	0,9715	140 906
2016	–	–	–	148 518

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky 1. difference udávají meziroční růst nebo pokles celkových nákladů v tis. Kč. Změny hodnot absolutní difference mají rostoucí trend, kromě roku 2015 kdy absolutní hodnota klesla na - 4 051 tis. Kč. Průměrný meziroční růst celkových nákladů dle vzorce 3.21 je:

$$\bar{\Delta} = \frac{137\,855 - 122\,416}{4} \doteq 3\,860 \text{ tis. Kč.}$$

Průměrné celkové náklady právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo meziročně rostly o 3 860 tis. Kč.

Koeficient růstu udává rychlost nárůstu nebo poklesu celkových nákladů. Hodnoty koeficientu růstu rostly do roku 2014 v roce 2015 koeficient růstu poklesl na hodnotu 0,9715. Průměrná hodnota tohoto ukazatele je dle vzorce 3.22:

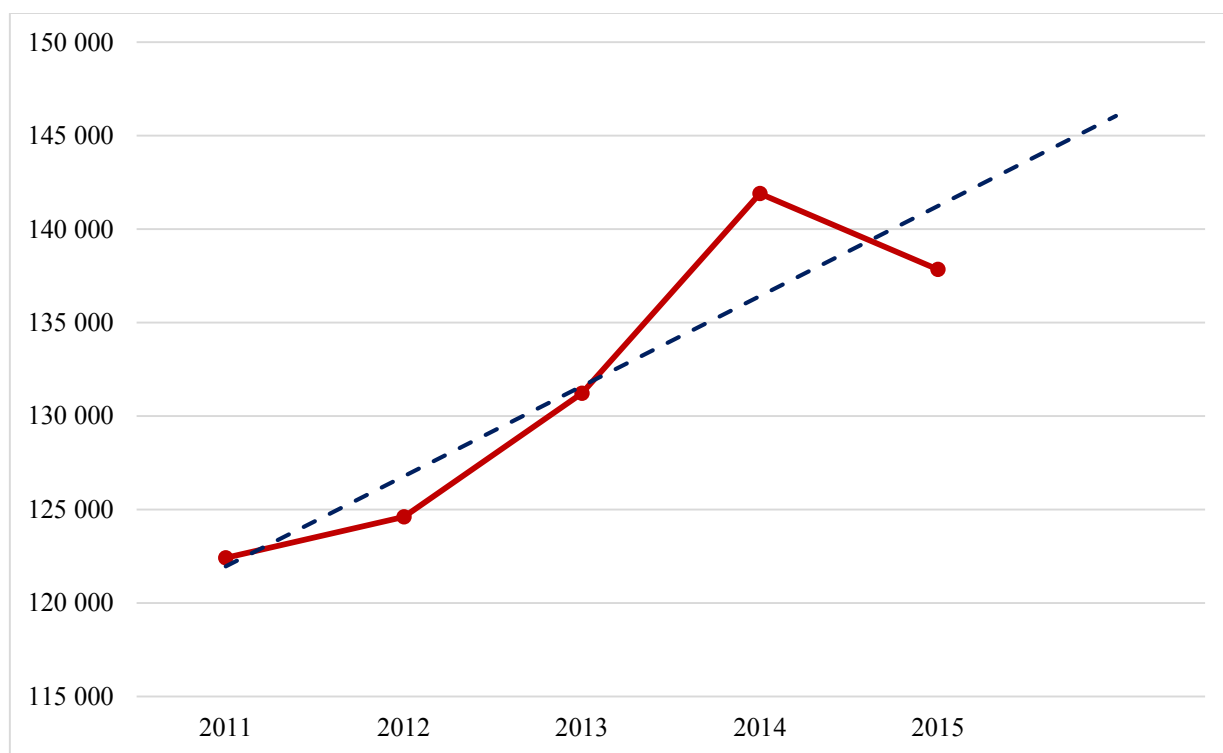
$$\bar{k} = \sqrt[4]{\frac{137\,855}{122\,416}} \doteq 1,0301.$$

Průměrně celkové náklady, i přes pokles v roce 2015, v jednom roce rostly 1,0301 krát oproti předcházejícímu roku.

Časovou řadu celkových nákladů je možné vyrovnat lineární přímkou a její vyrovňovací hodnoty rostou. Celkové náklady jsou tvořeny především spotřebou materiálu a energie,

mzdovými náklady a odpisy dlouhodobého majetku. Vývoj celkových nákladů nejvíce ovlivňuje spotřeba materiálu, potřebného k výrobě produktů rostlinné a živočišné výroby. Mzdové náklady nemají na vývoj celkových nákladů příliš velký vliv, protože si družstvo udržuje stálý počet zaměstnanců. Celkový vývoj nákladů rovněž ovlivňuje výše daně z příjmů právnických osob a v roce 2015 byla hodnota daně ve výši 3 199 tis. Kč. Celkové náklady by se mohly v roce 2016 pohybovat kolem hodnoty 148 518 tis. Kč. Analýzu vývoje celkových nákladů výroby a spojnicí trendu prezentuje graf 4.9.

Graf 4.9 Analýza vývoje nákladů v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.9

4.2.5 Analýza vývoje výsledku hospodaření

Informace o výsledcích hospodaření jsou převzaty z výkazu zisku a ztráty právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 v tis. Kč. Dosažené hodnoty 1. difference v tis. Kč a koeficientu růstu za sledované období vypočtené podle vzorců definovaných v předešlé kapitole prezentuje tabulka 4.10. Vyrovnávací hodnoty v tis. Kč jsou získány pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu.

Tab. 4.10 Analýza výsledků hospodaření

Rok	Výsledek hospodaření	1. difference	Koeficient růstu	Vyrovňovací hodnoty
2011	12 383	–	–	10 957
2012	6 337	- 6 046	0,5117	10 534
2013	9 929	3 592	1,5668	10 112
2014	16 943	7 014	1,7064	9 689
2015	4 966	- 11 977	0,2931	9 266
2016	–	–	–	8 843

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky 1. difference udávají meziroční růst nebo pokles výsledků hospodaření v tis. Kč. Změny hodnot absolutní difference mají kolísající trend a v roce 2015 se propadla na hodnotu - 11 977 tis. Kč. Průměrná hodnota 1. difference dle vzorce 3.21 je:

$$\bar{\Delta} = \frac{4\,966 - 12\,383}{4} \doteq -1\,854 \text{ tis. Kč.}$$

Průměrný výsledek hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo meziročně klesal o - 1 854 tis. Kč.

Koeficient růstu udává rychlost nárůstu nebo poklesu výsledků hospodaření. Hodnoty koeficientu růstu rostly do roku 2014 v roce 2015 koeficient růstu pokles na hodnotu 0,2931. Průměrná hodnota tohoto ukazatele je dle vzorce 3.22:

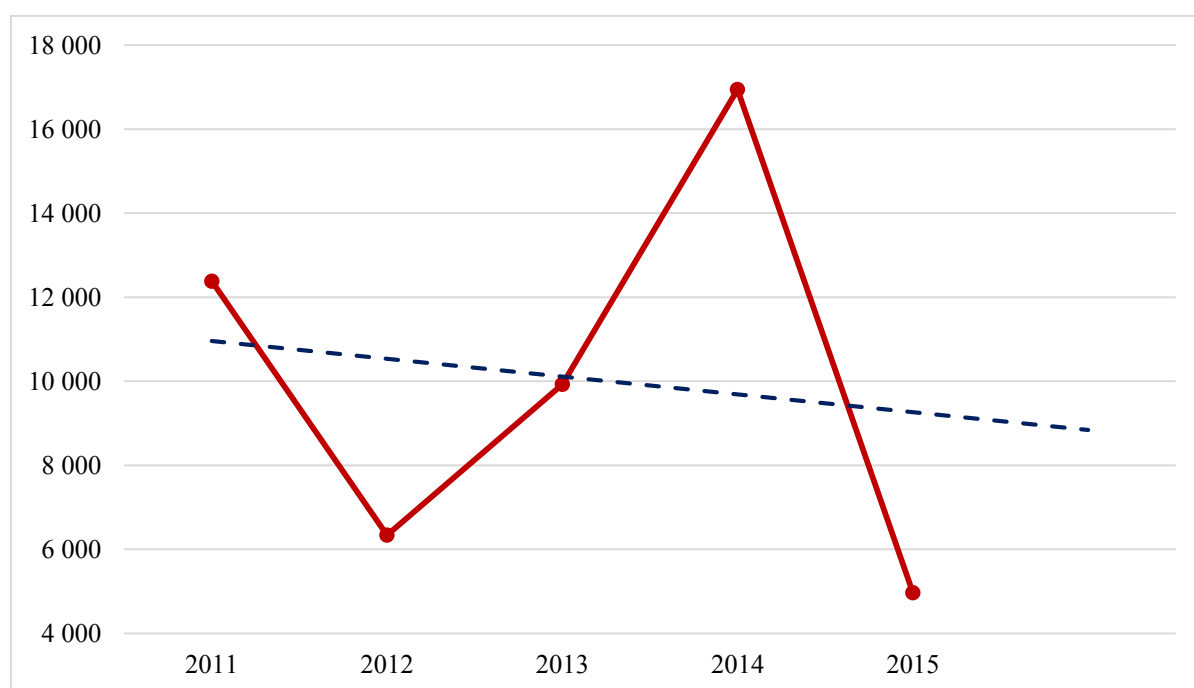
$$\bar{k} = \sqrt[4]{\frac{4\,966}{12\,383}} \doteq 0,7958.$$

Průměrně výsledek hospodaření v jednom roce klesal 0,7958 krát oproti předcházejícímu roku.

Časovou řadu výsledku hospodaření je možné vyrovnat lineární přímkou a její hodnoty mají klesající trend. V roce 2011 mělo družstvo zisk ve výši 12 383 tis. Kč, který AGROSPOL,

agrární družstvo dosáhl kvůli výborným výsledkům v rostlinné výrobě a prodejním cenám. V roce 2012 zisk klesl o polovinu a dosáhl hodnoty 6 337 tis. Kč, pokles byl zapříčiněn jarními mrazy, které poškodily produkci v ovocných sadech. V roce 2013 výsledek hospodaření vzrostl na hodnotu 9 929 tis. Kč a to kvůli velmi dobrým prodejním cenám komodit rostlinné výroby. V roce 2014 byl zisk největší, vzrostl na hodnotu 16 943 tis. Kč a to především kvůli kvalitním výrobkům, velmi dobrým realizačním cenám a prodejem podílu v AGROAKCII Skalice, kde tržby z prodeje byla ve výši 2 653 tis. Kč. Zisk v roce 2015 opět klesl a to na hodnotu 4 966 tis. Kč, hlavním důvodem byl výrazný pokles prodejních cen produktu živočišné a rostlinné výroby. Výsledek hospodaření by se mohly v roce 2016 pohybovat i přes klesající trend kolem hodnoty 8 843 tis. Kč. Analýzu vývoje výsledku hospodaření a spojnici trendu prezentuje graf 4.10.

Graf 4.10 Analýza vývoje výsledků hospodaření v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky 4.10

4.2.6 Plán vývoje výkupních cen pro rok 2016

Plán prodejních cen na rok 2016, je obtížné stanovit. Tyto ceny stanovují odběratelé, podle dané situace na trhu, kvality a množství vypěstovaných výrobků. AGROSPOL, agrární družstvo předpokládá, že by se realizační ceny v roce 2016 mohly pohybovat následovně dle tabulky 4.11.

Tab. 4.11 Plán vývoje výkupních cen pro rok 2016

Komodita	2015	2016
Pšenice (Kč/t)	3 925,00	3 819,00
Ječmen (Kč/t)	4 571,00	4 443,00
Řepka (Kč/t)	10 254,00	10 108,00
Cukrovka (Kč/t)	796,00	820,00
Slunečnice (Kč/kg)	9,67	10,25
Kukuřice - zrno (Kč/t)	4 147,00	4 600,00
Ostropestřec (Kč/kg)	25,80	25,00
Višně (Kč/kg)	7,55	7,50
Jablka (Kč/kg)	3,31	2,81
Švestky (Kč/kg)	8,70	8,00
Rybíz (Kč/kg)	7,50	7,00
Mléko (Kč/l)	7,95	7,40
Skot - výkrm (Kč/kg)	48,53	48,50
Prasata - výkrm (Kč/kg)	27,93	26,50

Zdroj: Výroční zpráva a účetní závěrka za rok 2015 + vlastní zpracování

AGROSPOL, agrární družstvo předpokládá růst prodejních cen pouze u komodit cukrovky, slunečnice a kukuřice. Cena cukrovky by mohla v roce 2016 dosáhnout o 24 Kč/t více než v roce 2015, u ceny slunečnice se předpokládá růst o 0,58 Kč/kg a u ceny kukuřice je předpokládán růst o 453 Kč/t oproti roku 2015. U všech ostatních plodin rostlinné výroby a produktů živočišné výroby předpokládá pokles.

Největší pokles družstvo očekává u plodin pšenice, ječmene a řepky. Pokles cen u těchto tří komodit je průměrně o 127 Kč/t.

U plodin ovocných sadů předpokládá AGROSPOL, agrární družstvo průměrně pokles cen o 0,5 Kč/kg.

Předpokládaná cena mléka v roce 2016 by měla poklesnout o 0,55 Kč/l. Předpokládaný pokles cen za skot a prasata je průměrně o 0,5 Kč/kg.

Pokud AGROSPOL, agrární družstvo chce těchto cen dosáhnout, musí se snažit vyprodukovat komodity rostlinné výroby a produkty živočišné výroby v co možná nejlepší kvalitě.

4.3 Záměry družstva na rok 2016

Pro AGROSPOL, agrární družstvo zůstane i v roce 2016 hlavním zdrojem zisku zemědělská výroba.

Pro rostlinnou výrobu bude důležité zvládnutí výroby všech komodit v prvotřídní kvalitě a zajistit kvalitní krmivovou základnu pro živočišnou výrobu.

V případě živočišné výroby kromě splnění produkce bude podstatné dodržovat hygienu provozu a zajistit dobrý zdravotní stav zvířat, aby bylo zabráněno úhynu zvířat.

Hlavní investici v roce 2016 AGROSPOL, agrární družstvo plánuje ve výši asi 5 mil. Kč za nákup zemědělských strojů. Další investice plánuje družstvo do rekonstrukce výkrmu býků ve středisku Sudice a pokračovat v nákupu půdy.

AGROSPOL, agrární družstvo si naplánovalo dosáhnout zisk aspoň ve výši 2 000 tis. Kč⁵³.

4.4 Prognózy na rok 2016

Prognózy na rok 2016 získané pomocí analýzy časových řad zobrazením spojnicí trendu prezentuje tabulka 4. 11.

Tab. 4.11 Prognózy na rok 2016 v tis. Kč

Prognózy na rok 2016	
Tržby z rostlinné výroby	53 134
Tržby z živočišné výroby	62 311
Výnosy	154 898
Náklady	148 518
Výsledek hospodaření	8 843

Zdroj: Vlastní zpracování

⁵³ Podle Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo v letech 2011 – 2015.

Tržby z rostlinné výroby mají rostoucí trend a v roce 2016 by se mohly pohybovat kolem 53 134 tis. Kč, což je nárůst o 2 838 tis. Kč oproti roku 2015.

Tržby z živočišné výroby rovněž vykazovaly rostoucí vývoj a hodnota pro rok 2016 vyšla 62 311 tis. Kč, tzn. nárůst o 5 324 tis. Kč než v roce 2015.

Rostoucí trend zaznamenaly i celkové výnosy a v roce 2016 by mohl narůst být na hodnotu 154 tis. Kč, tedy o 12 077 tis. Kč více než v roce 2015.

Celkové náklady dosáhly taktéž rostoucího trendu a v roce 2016 měl dosáhnout hodnoty 148 518 tis. Kč, což je nárůst oproti roku 2015 o 10 663 tis. Kč.

Výsledek hospodaření by měl mít klesající tendenci. Hodnota zisku pro rok 2016 vyšla 8 843 tis. Kč, což je o 6 843 tis. Kč více než si družstvo naplánovalo.

4.5 Návrhy a doporučení pro družstvo

Během sledovaného období AGROSPOL, agrární družstvo dosahovalo velmi nízkých hodnot ukazatelů rentability. Družstvo dosahuje nízkého čistého zisku. Pro družstvo by bylo do budoucna žádoucí zvyšovat objem tržeb z produkce za prodané zboží a služby. Zároveň by se družstvo mělo snažit snižovat náklady (spotřeba materiálu, energie, efektivněji využívat stroje a zařízení) ve všech střediscích. Vysoké náklady tak zbytečně snižují výsledek hospodaření. Jen tak si družstvo zvýší svou rentabilitu.

Družstvo je z pohledu ukazatelů finanční stability a zadluženosti finančně nezávislou společností, protože vlastní kapitál převyšuje cizí kapitál. To znamená, že věřitelé nemusí mít obavu, že družstvo nebude schopno dostát svým závazkům.

AGROSPOL, agrární družstvo je schopno dostát svým krátkodobým závazkům, nicméně hodnoty likvidity nejsou uspokojivé, protože přesahují doporučené hodnoty a družstvo tak neefektivně využívá peněžní prostředky, a to má za následek snižování rentability. Družstvo by mělo uvažovat o snižování oběžných aktiv.

AGROSPOL, agrární družstvo má vysoký podíl aktiv, hlavně dlouhodobého majetku, který družstvo neefektivně využívá. Vhodné je nenakupovat stále nový majetek, ale efektivněji využívat ten stávající, popřípadě nepoužívané stroje a zařízení prodat a nakoupit modernější.

Zásoby jsou velmi dlouho vázány v družstvu před jejich spotřebou nebo prodejem, družstvo by mělo nakupovat menší množství a častěji. V zásobách jsou tak umrtveny prostředky, které by družstvo mohlo využívat jinak.

Družstvo by si mělo nastavit vhodnou dobu splatnosti pohledávek, protože je vyšší než doba obratu závazků, aby družstvo bylo schopno dostát svým závazkům.

Pro rostlinnou výrobu je těžké něco doporučit, protože je tato výroba ovlivněna přízní a nepřízní počasí. Vhodné by bylo snad pěstovat takové plodiny, které mají větší šanci dozrát za nepříznivého počasí. Dále by družstvo mělo učinit nějaké opatření proti napadání úrody živočišnými škůdci a černou zvěří.

Tržby z živočišné výroby jsou ovlivněny úhynem zvířat, aby nedocházelo k těmto úhynům, mělo by družstvo chovat dobytek v takových podmínkách, aby se snížilo riziko výskytu onemocnění. Družstvo by mělo tedy modernizovat a rekonstruovat stávající chlévy.

4.6 Dílčí závěr kapitoly

Obsahem této kapitoly bylo zhodnotit hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo pomocí finanční analýzy, prostřednictvím poměrových ukazatelů, a analýzy časových řad. Závěrem kapitoly bylo navrhnout a doporučit vhodná opatření pro zlepšení hospodaření družstva a naplánovat hodnoty pro rok 2016.

Informace pro veškeré výpočty byly čerpány z účetních závěrek a výročních zpráv právnické osoby, AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015.

5 Závěr

Diplomová práce se zabývala ekonomickými aspekty, které ovlivňují hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo.

Teoretická část práce byla zaměřena na nastínění základní charakteristiky právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo a jeho činností. Tyto informace byly použity v následujících praktičtěji zaměřených kapitolách. Třetí kapitola se zabývala základní analýzou ekonomických ukazatelů družstva pomocí finanční analýzy (pomocí poměrových ukazatelů) a analýzy časových řad. V této kapitole byly tyto analýzy charakterizovány a následně vypočteny ukazatele poměrové analýzy a sestaven vývoj časových řad.

Praktická část práce byla zaměřena na podrobnou analýzu ekonomických ukazatelů za období 2011 – 2015 a zhodnocení dosažených výsledků. Na závěr byla doporučena vhodná opatření pro další vývoj hospodaření do budoucna. Byly použity ukazatele rentability, aktivity, zadluženosti a likvidity, které vystihují základní oblasti finanční situace družstva. Pomocí analýzy časových řad byla stanovena prognóza na rok 2016 a vývoj tržeb rostlinné a živočišné výroby, celkových výnosů a nákladů, výsledku hospodaření a prodejních cen.

Analýza časových řad a finanční analýza nejsou upraveny žádnými obecně závaznými legislativními předpisy nebo všeobecnými standardy, a proto v odlišných společnostech jsou použity různé přístupy a techniky těchto analýz, které však dosahují stejného cíle a to posouzení finančního zdraví podniku.

Z výsledného hodnocení finančního zdraví právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo provedeného pomocí poměrových ukazatelů za období 2011 – 2015 má družstvo problémové oblasti. Slabé výsledky dosáhl AGROSPOL, agrární družstvo v oblastech rentability, likvidity a částečně neuspokojivých výsledků i v oblasti likvidity.

Z hodnocení analýzy časových řad je patrné, že družstvo v oblasti tržeb z rostlinné a živočišné výroby, výnosů a nákladů zaznamenalo rostoucí trend a prognóza na rok 2016 rovněž udává nárůst hodnot všech oblastí. Naopak klesající trend družstvo zaznamenalo u vývoje výsledku hospodaření a zisk by měl klesat i v budoucnu.

Z provedené analýzy je zřejmé, že družstvo je schopno vytvářet zisk i přes výkyvy počasí, úhyny dobytka, podmínky dotační politiky, problémy s odbytem svých produktů z důvodu nízkých prodejních cen a dovozu ze zemí Evropské unie.

Provedená analýza může družstvu odhalit rizikové oblasti a zefektivnit hospodářských nebo finanční vývoj právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo do budoucnosti.

Stanovený cíl práce bylo zhodnotit hospodaření právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo za období 2011 – 2015 a navrhnout vhodná opatření pro další vývoj hospodaření do budoucna. Dle autorky se tento cíl podařilo splnit, s prací byla taktéž seznámena právnická osoba AGROSPOL, agrární družstvo.

Práce může sloužit jako ilustrace použití ukazatelů finanční analýzy v praxi.

Řešená problematika zahrnuje pozornost i v dalších letech a může být rozšířena o další typy analýz pomocí deterministických a matematicko-statistických metod.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem: s účinností od 1. 1. 2014 nahrazuje obchodní zákoník*. Praha: Grada Publishing, 2014, 85 s. ISBN 978-80-247-4834-4

DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 225 s. ISBN 978-80-86929-68-2.

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 156 s. ISBN 978-80-7357-961-6

KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 745 s. ISBN 978-80-4179-903-0.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Finanční analýza – komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015, úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6

NĚMCOVÁ, Lidmila a kolektiv. *Vybrané kapitoly z dějin českého družstevnictví*. Praha: Družstevní asociace ČR, 2001. 166 s. ISBN 80-238-7912-X

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1056 s. ISBN 978-80-7263-943-4.

PITNER, Ladislav a Václav BENDA. *Daň z přidané hodnoty s komentářem k 1. 1. 2015*. 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 695 s. ISBN 978-80-7263-938-0.

RAMÍK, Jaroslav. *Skriptum: Statistika (pro navazující magisterské studium) Karviná*. OPF SU, 2007. 175 s. ISBN 978-80-248-1457-5

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5534-2.

SHELLEKENS, Marnix, ed. *European Tax Handbook 2015*. Amsterdam: IBFD, 2015. 1044 s. ISBN 978-90-8722-313-7.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

Tištěná periodika

Stanovy AGROSPOLU, agrárního družstva Knínice u Boskovic za rok 2014

Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2011.

Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2012.

Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2013.

Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2014.

Účetní závěrka a výroční zpráva AGROSPOL, agrární družstvo za rok 2015.

Legislativa

ÚZ č. 1061 – *Zemědělství, vinařství, lesnictví, myslivost, rybářství, ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, 2015, 528 s. ISBN 978-80-7488-088-9

Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické dokumenty

Agrospol Agrární Družstvo – Mapy Google[online]. Dostupné z:

<https://www.google.cz/maps/place/Agrospol+Agr%C3%A1rn%C3%AD+Dru%C5%BEstvo/@49.5487472,14.329186,526076m/data=!3m1!1e3!4m2!3m1!1s0x4712637af464c4ef:0xfc1b5e85dc52ab64!6m1!1e1>

Daňáři online – portál daňových poradců a profesionálů: *Účtová třída 6 - Výnosy*[online]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2643v3409-uctova-trida-6-vynosy/>

Informační deska: *Informace pro členy družstva*[online]. Dostupné z: http://www.agrospolkninice.fnweb.cz/3afc4ca9_83ea_43a7_99e4_e78a66b851e5.aspx

PBB – úvodní strana: *Vítejte na stránkách Plodinové Burzy Brno*[online]. Dostupné z: <http://www.pbb.cz/>

Účetní kavárna: *Účtová třída 5 - Náklady*[online]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2501v3267-uctova-trida-5-naklady/>

Účetní kavárna: *Výsledek hospodaření*[online]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d1604v1580-vysledek-hospodareni/>

Ostatní zdroje

LUJKOVÁ, Lenka. *Vývoj a prognóza výkonnosti podniku AGROPOL, A. D. Knínice u Boskovic*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav informatiky

Seznam zkratek

ČUS – České účetní standardy

EAT – čistý zisk

EBIT – zisk před odečtením úroků a daní

EBT – zisk před zdaněním

\bar{k} – průměrný koeficient růstu

NOZ – nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ROA – rentabilita aktiv

ROCE – rentabilita investovaného kapitálu

ROE – rentabilita vlastního kapitálu

ROS – rentabilita tržeb

VH – výsledek hospodaření

VK – vlastní kapitál

ZDP – zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ZDPH – zákon o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ZOK – zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ZZ – zákon o zemědělství č. 252/1997, ve znění pozdějších předpisů

$\bar{\Delta}$ – průměrný absolutní přírůstek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 18. 4. 2016

Bc. Barbora Fialová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Stanovy AGROSPOLU, agrárního družstva Knínice u Boskovic za rok 2014⁵⁴

Příloha č. 2: Směrnice č. 91/676/EHS⁵⁵

Příloha č. 3: Rozvaha z let 2011 – 2015 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 4: Výkaz zisku a ztráty z let 2011 – 2015 (v celých tisících Kč)

Příloha č. 5: Údaje o rostlinné výrobě za období 2011 – 2015

Příloha č. 6: Údaje o živočišné výrobě za období 2011 – 2015

⁵⁴ Převzato od právnické osoby AGROSPOL, agrární družstvo.

⁵⁵ Zdroj <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0676&from=CS>.